SLOVENSKÉ PÍSNĚ.

(Čtvrtá sbírka.)

Pro čtyřhlasý sbor mužský i ženský.

Pro kroužky pěvecké jakož i k vyučování sborovému zpěvu na školách měšťanských, středních a ústavech učitelských

upravil

J. N. POLÁŠEK.

NAKLADATEL — FR. DRDÁCKÝ — KNIHKUPEC,
PŘÍBOR (MORAVA.)

V. Kotrba v Praze.

SLOVENSKÉ PÍSNĚ.

(Čtvrtá sbírka.)

Pro čtyřhlasý sbor mužský i ženský.

Pro kroužky pěvecké jakož i k vyučování sborovému zpěvu na školách měšťanských, středních a ústavech učitelských

upravil

J. N. POLÁŠEK.

NAKLADATEL — **FR. DRDÁCKÝ** — KNIHKUPEC,
PŘÍBOR (MORAVA.)

V. Kotrba v Praze.

ÚVOD.

Z jakých popudů upravil jsem tuto zpěvní pomůcku?

Jest nesporno, že nejlepším materiálem ku cvičení sborového zpěvu na školách jest píseň lidová. Jest nutně zapotřebí zpívati nejkrásnější lidové písně československé a to jsou na prvém místě písně *slovenské*, ať už ze *Slovenska*, neb z *moravského Slovácka*, anebo z rozhraní, to jest z Kopanic.

Svou jednoduchostí, průhledností a pravdivostí výrazu nápěvného stává se slovenská píseň lidová nad jiné cennou a praktickou pomůckou pro zpěv sborový ve škole i mimo školu.

Kniha tato určena jest pro vyšší oddělení zpěvu na školách středních, pro školy měšťanské a ústavy učitelské. Zejména doporučuje se sbírka tato pro ústavy učitelské, aby dokonalým zpíváním lidových písní v úpravě čtyřhlasné vzbuzován byl smysl a zájem pro píseň lidovou, aby budoucí učitelé i učitelky donesli si do prakse školní dokonalou znalost písní lidových a aby s touže láskou a chutí, se kterou písně sami zpívali, i mládež písně ty ve školách obecných zpívati a milovati učili. Ovšem ve škole obecné buďtež písně lidové zpívány jen jednohlasně a vícehlasný zpěv účelně vybraných písní pěstěn budiž na školách ostatních.

Skorem všechny písně v úpravě pro sbor mužský možno zpívati též sborem ženským a naopak. Zpívají-li alti bas mužského sboru, buďtež poučeni o čtení not v F- klíči. Některé písně pro ženský čtverozpěv upravené, zpívají-li se sborem mužským, jest zapotřebí transponovati o sekundu, některou snad i o tercii výše, aby lépe zněly, což ponechává se krasocitu sbormistrovu.

Postup při cvičení: Napřed vzbudí se patřičná nálada a zájem pro určitou píseň poetickým výkladem obsahu slovného a poukázáním na hudební stránku: formu, rytmus, zajímavé obraty melodické, rytmické i dynamické a po této nezbytné přípravě zazpívá učitel, neb zahraje vzorně nápěv písně. Pak přehraje na harmoniu píseň čtyřhlasně. (Při hře partitury mužských sborů tenory o oktávu níže.) Nyní přikročeno jest ku vlastnímu cvičení a sice: prvý hlas celou melodii slabě a pomalu s podporou učitelovou na nástroji, bez znamének dynamických, ale čistě v intonaci a přesně v taktu. Pak tímže způsobem cvičen buď hlas 2. 3. a 4. Nyní spojujeme hlas 1. s 2, 1. s 3., 1. s 4., 2. s 4., a 3. se 4. a neustále pečlivě opravujeme intonaci, rytmus i výslovnost; po té sezpíváme všechny 4 hlasy dohromady. Podotýkám, že při cvičení jednoho hlasu, ostatní nezaměstnaní členové sboru sledují pozorně a mlčky v partituře zpívaný hlas. Zní-li již sbor intonačně, harmonicky i rytmicky správně a čistě, přikročeno budiž ke cvičení přednesu. Přednes přizpůsoben buď obsahu jednotlivých slok písně. Každá sloka budiž cvičena jednotlivými hlasy a správné a dokonalé výslovnosti hned od prvopočátku věnována buď péče co největší. Těžší obraty melodické i rytmické i těžší shluky hlásek procvičujeme zvláště a to s jednotlivci a pak hromadně. Těžké postupy melodické, zejména s tóny alterovanými, procvičujeme tím způsobem, že postup tónů v těžších místech přehazujeme tak, aby byl snáze proveditelným

a teprve vracíme se k původnímu znění, kteroužto taktikou osvojí si zpěváci i nejnesnadnější místa. Ku př.: V písn. čís. 3. »*Hájičku zelený*« třetí takt v altu prvním zní:

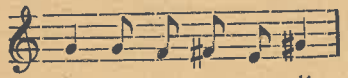

Toto místo cvičíme nejdříve takto:

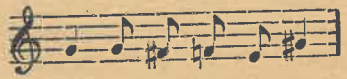

pak:

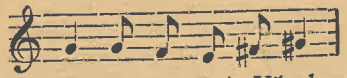

pak:

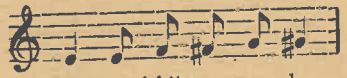

a posléze v původním znění. Všechny varianty cvičíme nejdříve pomalu a slabě na všech samohláskách.

Neovládá-li každý jednotlivý hlas svou melodii dokonale a neomylně, nemá sborový zpěv valné ceny. Každý člen sboru pěveckého mějž v ruce svůj vlastní zpěvník (partituru) a vedle toho ještě zvláštní sešitek, do kterého všechny poznámky, vysvětlivky a cvičení vztahující se na cvičnou píseň, jsou pečlivě zaznamenávány. Každý učitel mějž na zřeteli dokonalé, umělecké podání nacvičených písní a udržuj nacvičený repertoir po celý školní rok na výši krásného provedení. Vedle dokonalého propracování sborů musí míti učitel stále na zřeteli i výchovu hlasovou. Na počátku každé hodiny zpěvní věnováno budiž nejméně 10 minut na cvičení fonetická.

V nářečí slovenském vyslovujeme slabiky *ne*, *de*, *te* zpravidla *ně*, *dě*, *tě*, jako ve slově *nemajú* = *němajú* Dvojhláska *ie* vyslovuje se jako slabika *je* ku př.: *spievaj* = *spjevaj* a pod. Snaživý učitel bude již věděti, odkud čerpati

poučení o správné výslovnosti textů slovenských; publikace toho druhu rostou jako houby po dešti.

Jest dle mého náhledu mylným často již pronesený názor, že pěstováním lidového zpěvu ve školách se opět v národě probudí tatáž stará zpěvnost a vynalézavost ve skládání písní; ale jedno jest pravdou, že budí se zájem pro milé a krásné kulturní památky po našich předcích. A že píseň lidová ke tříbení uměleckého ducha a pravého vlasteneckého cítění v národě jest prostředkem nad jiné výborným, nedá se popříti.

Nechci nikterak tvrditi, že by píseň umělá neměla míti místa ve škole, ale trvám na tom, že na prvém místě stojí píseň lidová, a teprve v druhé řadě seznamováni buďtež pěvci i s písní umělou, ovšem takovou, která plnou měrou vyhovujíc požadavkům uměleckým, kořeny svými hluboce tkví na základech umění lidového.

Ve Valašském Meziříčí, o prázdninách 1919.

J. N. Polášek.

Seznam písní.

	Číslo
Ani neviem	21
Až půjdete pres pole	47
Boleraz	43
Boly časy	31
Ej, hory	19
Ej, mamko	30
Ej, něscem	10
Hájiček zelený	3
Hluboký járečku	11
Hory, hory	13
Chodíme, chodíme	46
Ja keď sa Janoško	49
Já na vojnu	33
Janíčko, čo robíš	28
Janko, Janko	7
Kde domov můj?	52
Keď sa Slovák	29
Keď som trávu kosil	36
Konopa	15
Medzi horami	39
Načo si to srdce	4
Nad Tatrou	51
Na tej lúce	41
Nebanovala bych	22
Nepozéraj, děvče	38
Neošidil som sa	50
Piju já	37
Počkejte, Slováci	32
Pod našim okénkom	2
Povedzže mi	16
Pri Dunaju	27
Proč si k nám nepřišeu	25
Prší, prší	48
Sedemdesiat sukieň mala	24
Skázala mně včera	44
Starali sa	14
Stojí šohaj	12
Široký jarčok	18
Tancuj se mňú	45
Tancuj, tancuj	9
Teče voda, teče	20
Teče voda ze skaly	6
Trenčanské hodziny	34
Ty Krakovské	42
Tažký je	8
Už som sa vydala	23
Vinko	40
V kláštorskej doline	17
V širom poli	5
Zakukala Zezulenka	26
Zaspievaj slávičku	1
Zatancuj si	35

1. Zaspievaj, slávičku.

Smírnou rychlostí. (ozvěna) Slovenská.

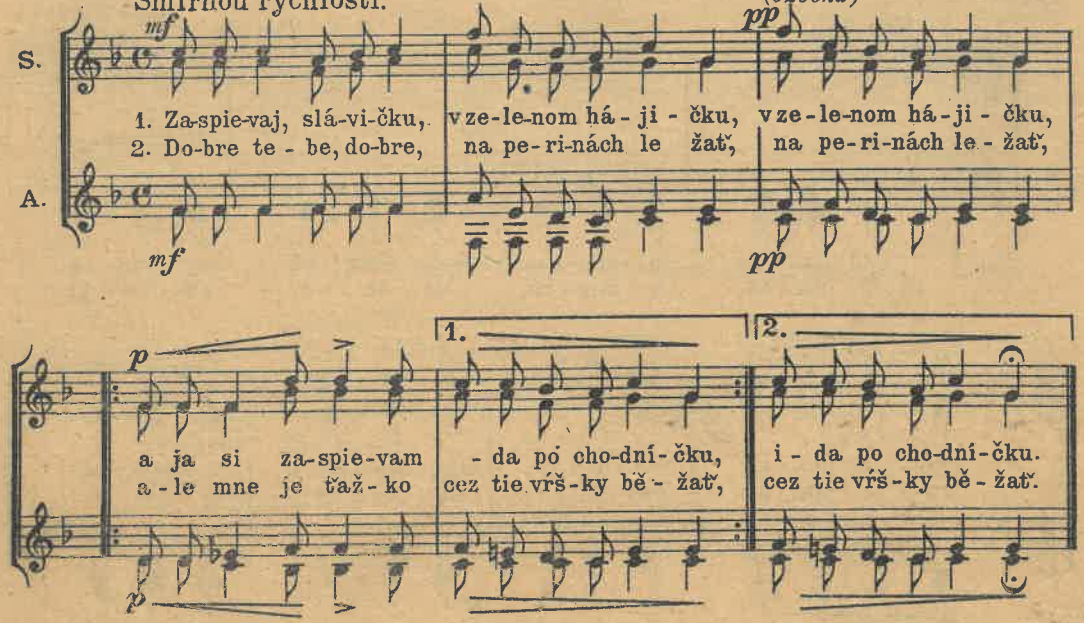

2. Pod naším okénkom

Kopaničárska.

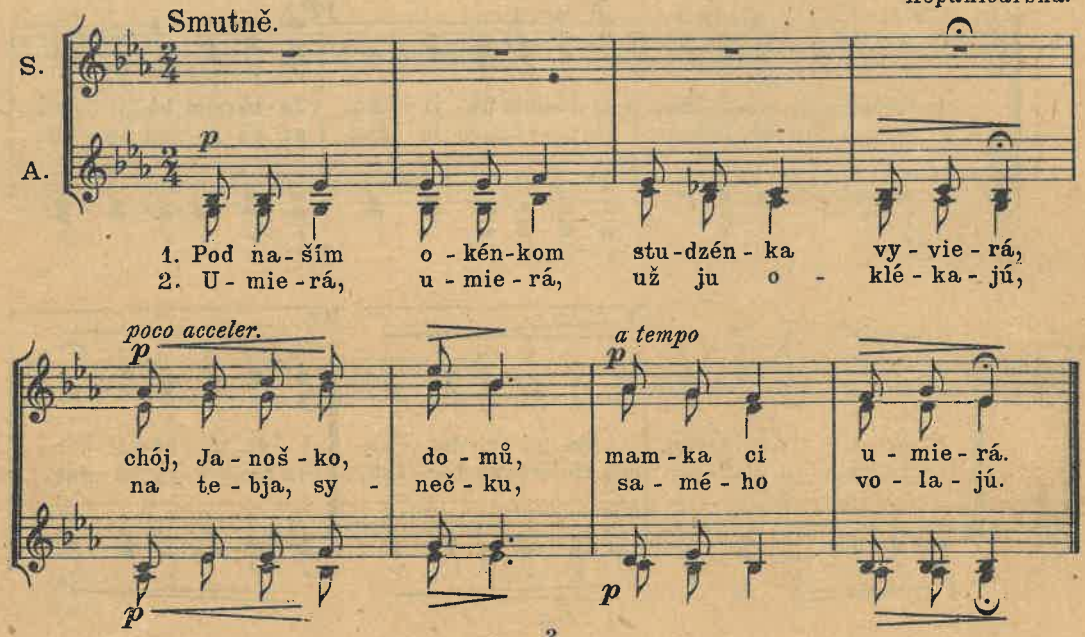

3. Hájiček zelený.

Zvolna, zádumčivě. Slovenská.

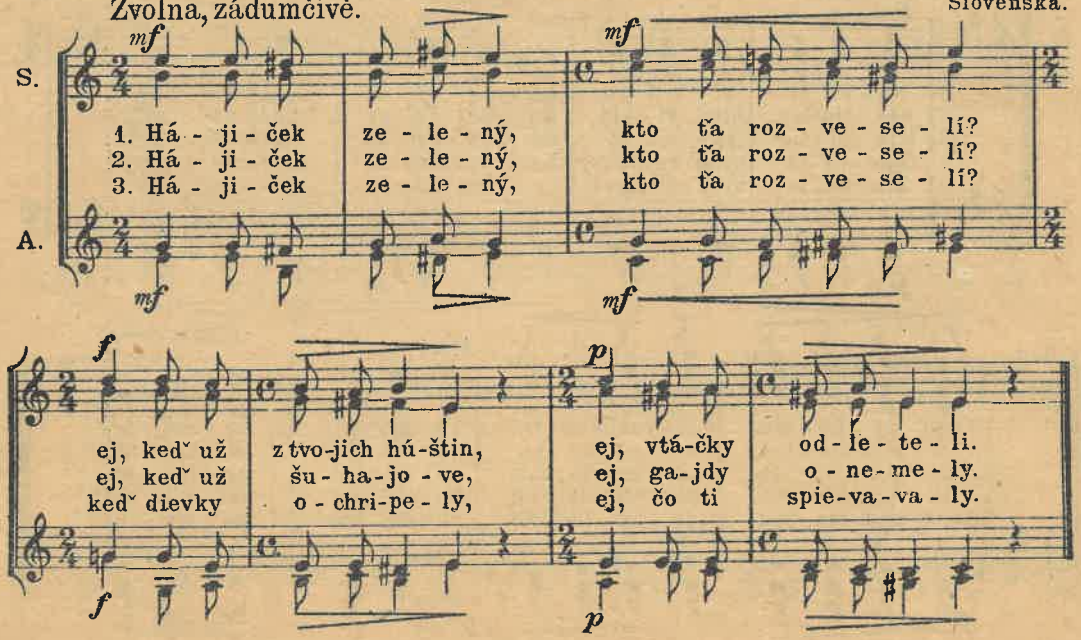

4. Načo si to srdce.

Slovenská.

Zdlouha.

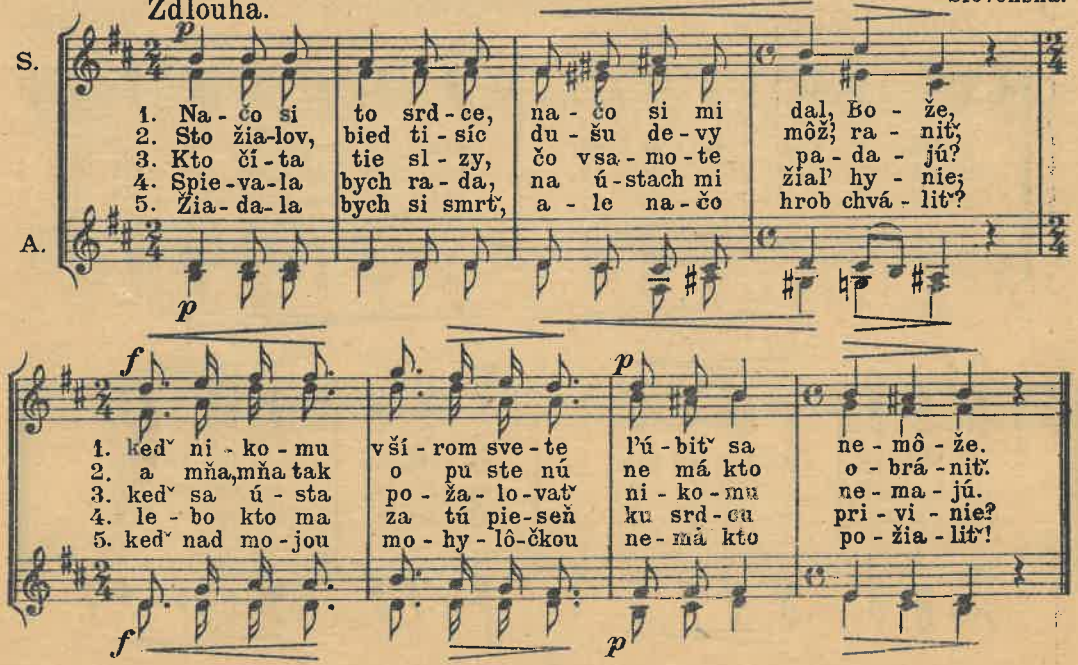

5. V širom poli.

Slovácká.

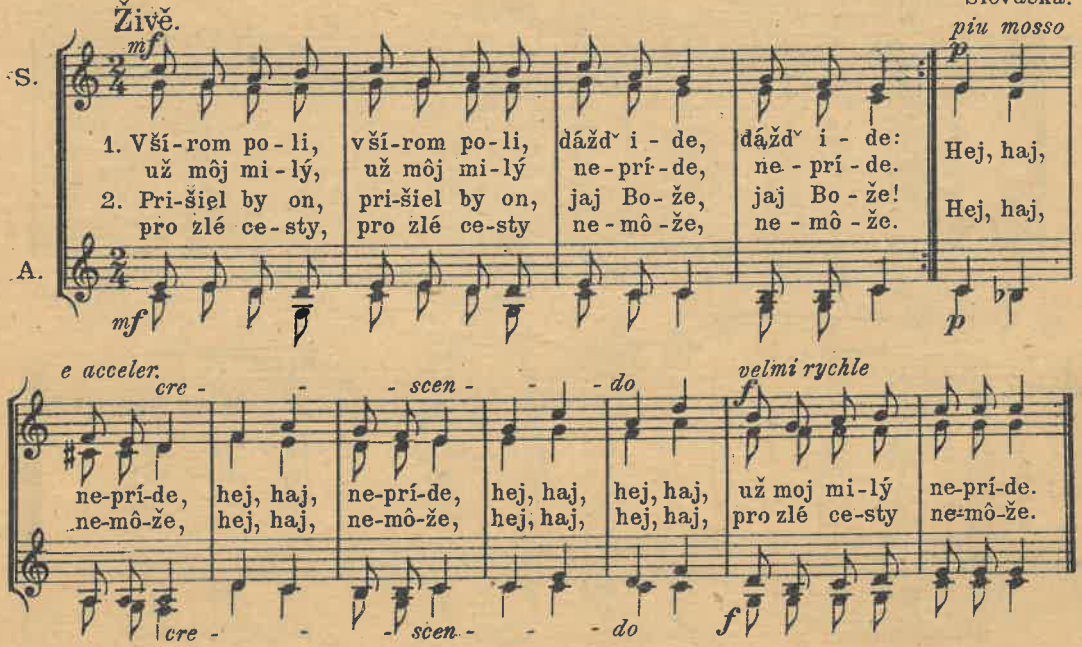

6. Teče voda ze skaly.

Pomalu a výrazně.

Slovenská.

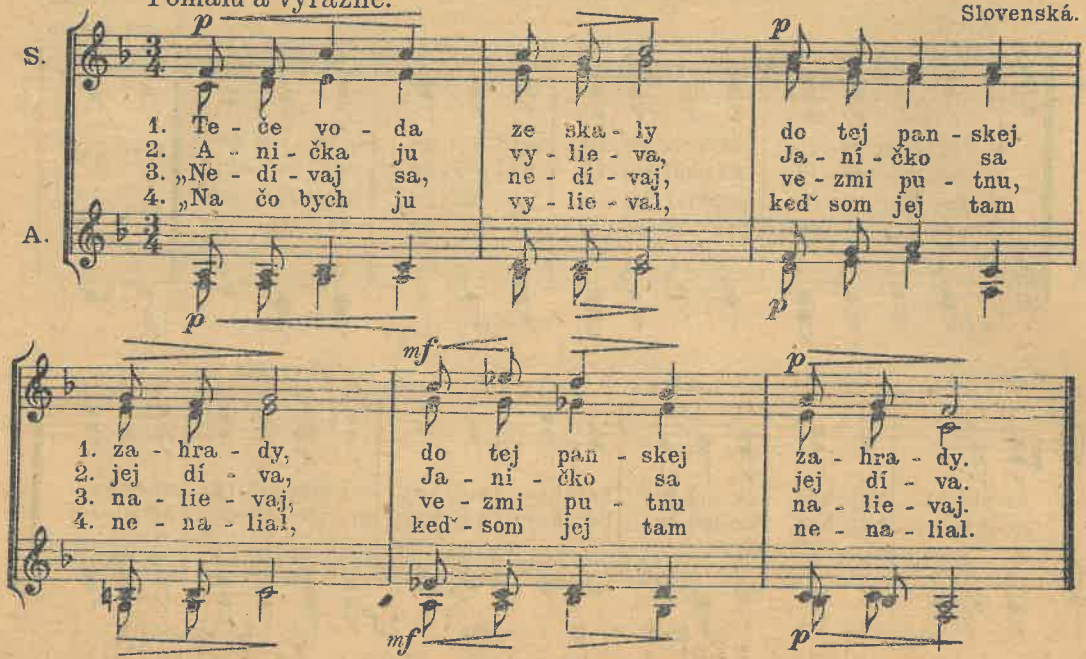

7. Janko, Janko.

Krokem. Kopaničárská.

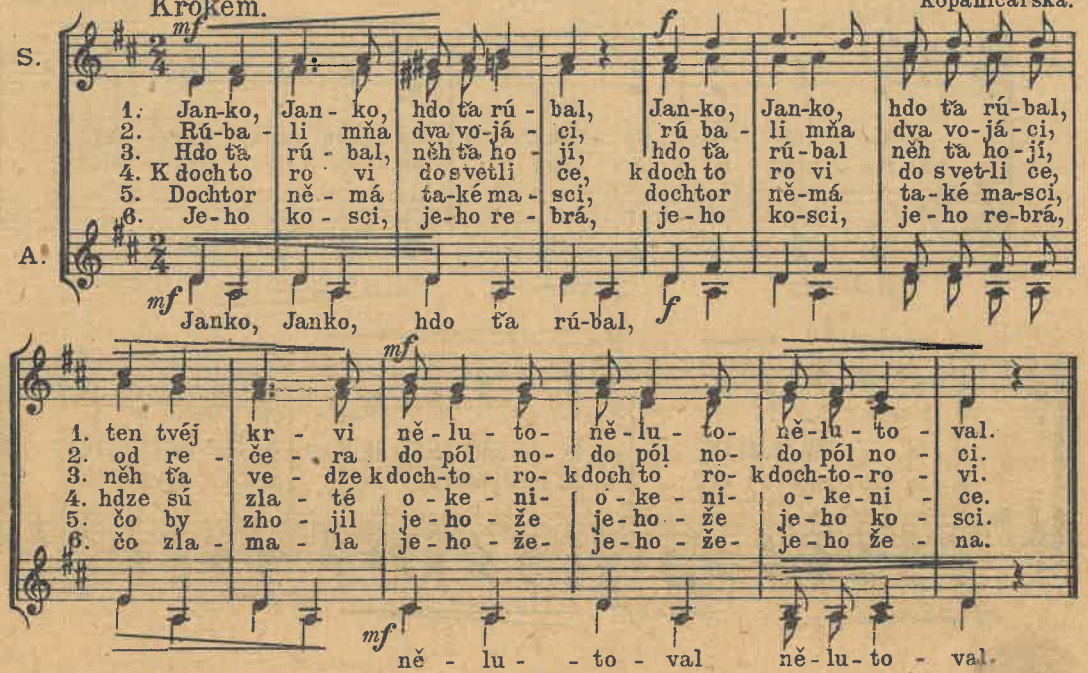

8. Ťažký je.

Kopaničárska.

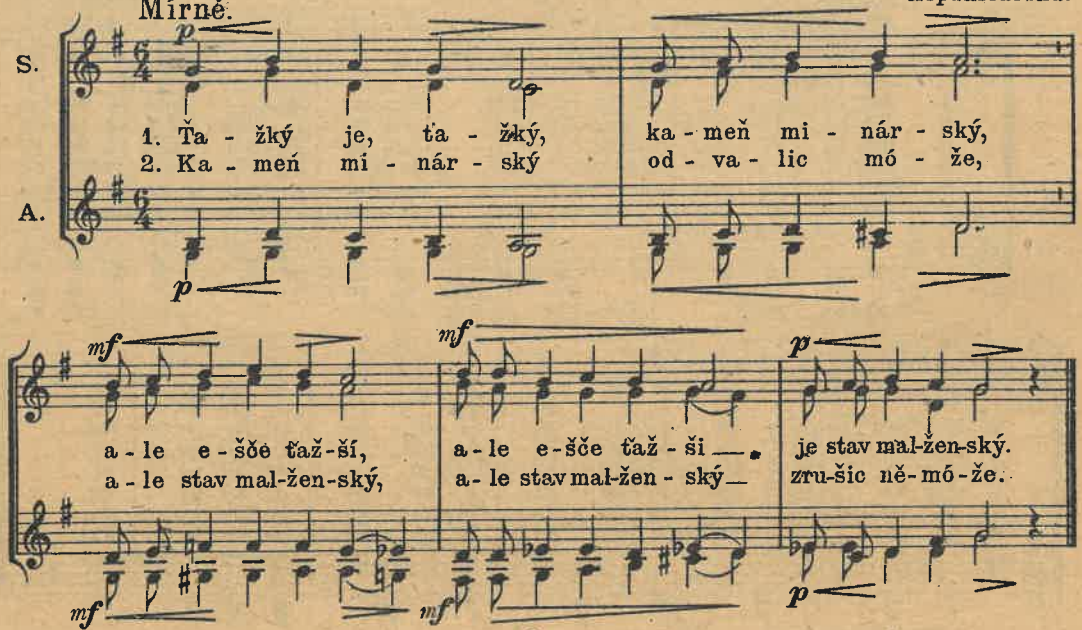

9. Tancuj.*)

(Čardáš)

Slovácká.

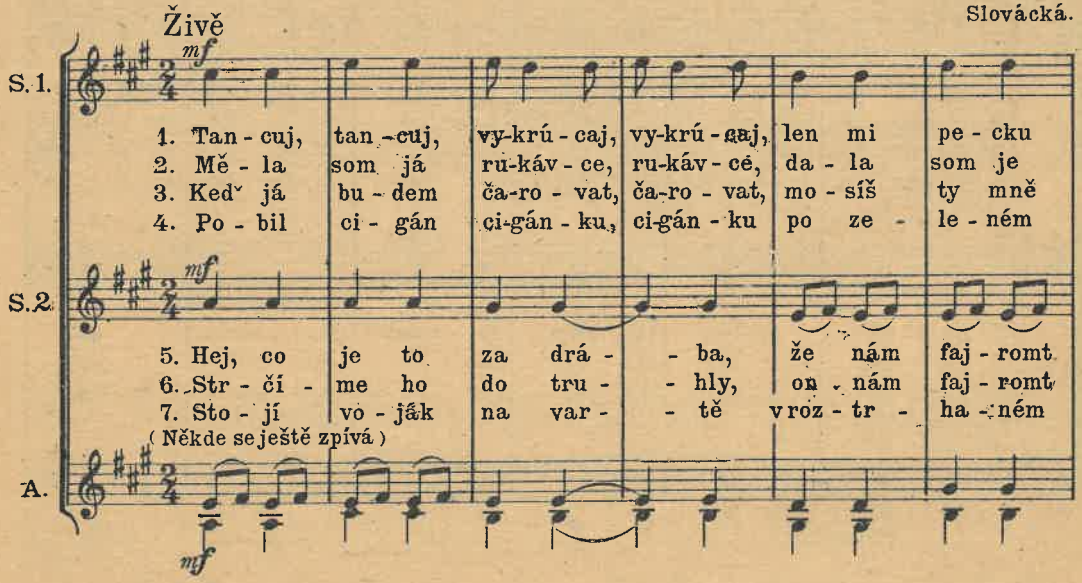

*) V 5. 2 a v A. se slova neopakuje.

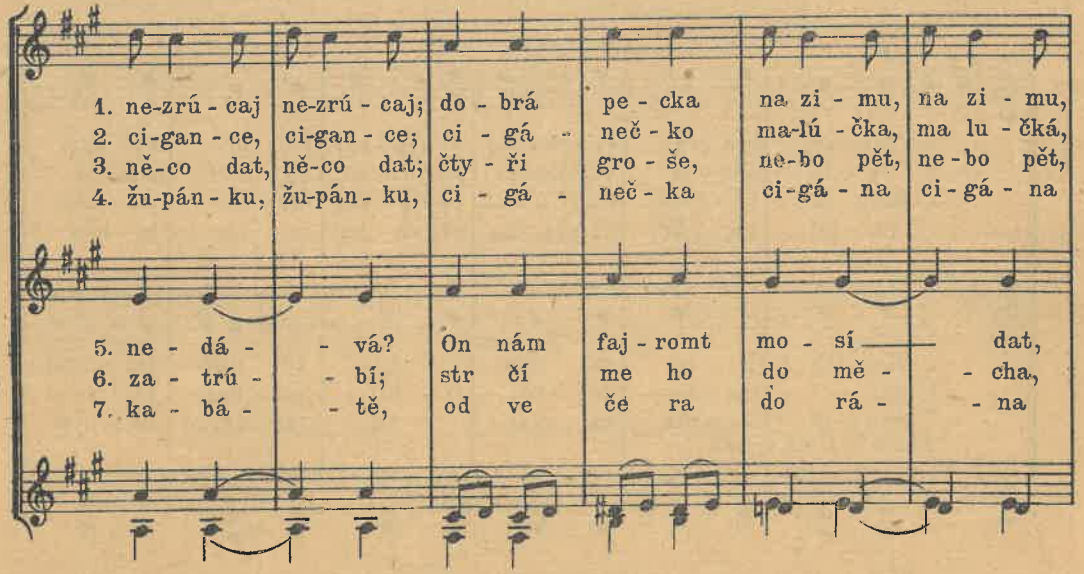
1. ne-zrú - caj ne-zrú - caj; do - brá pe - cka na zi - mu, na zi - mu,
2. ci-gan - ce, ci-gan - ce; ci - gá - neč - ko ma-lú - čka, ma lu - čká,
3. ně-co dat, ně-co dat; čty - ři gro - še, ne-bo pět, ne-bo pět,
4. žu-pán - ku, žu-pán - ku, ci - gá - neč - ka ci-gá - na ci-gá - na
5. ne - dá - - vá? On nám faj - romt mo - sí — dat,
6. za - trú - - bí; str čí me ho do mě - - cha,
7. ka - bá - - tě, od ve če ra do rá - - na

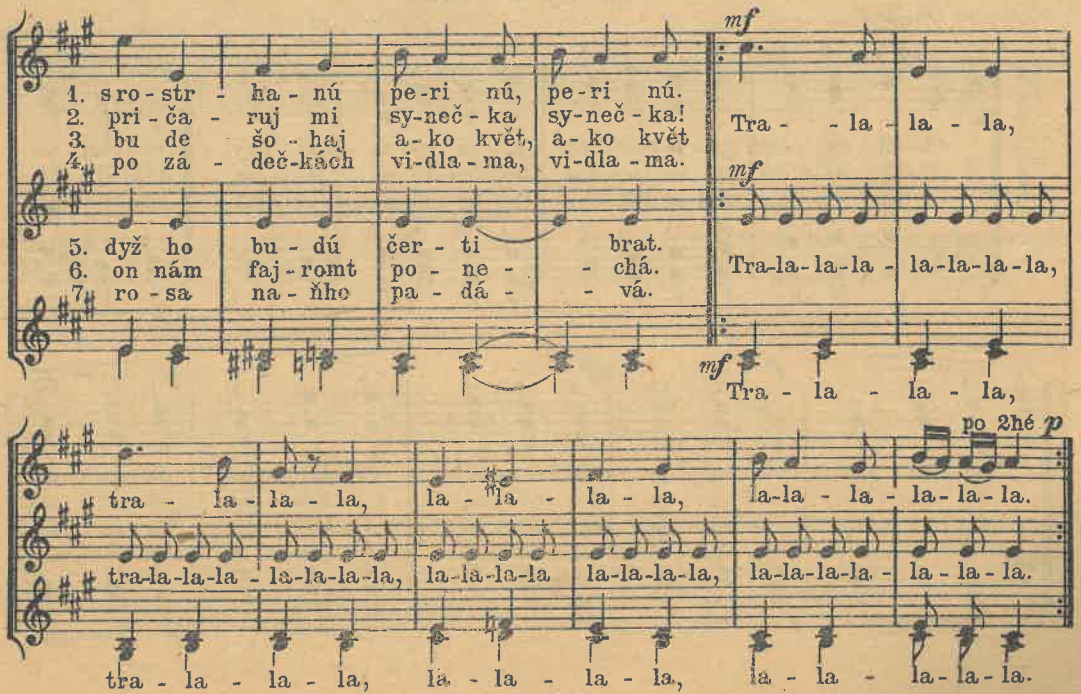
mf
1. sro-str - ha - nú pe-ri nú, pe-ri nú.
2. pri-ča - ruj mi sy-neč-ka sy-neč-ka!
3. bu de šo-haj a-ko květ, a-ko květ
4. po zá - deč-kách vi-dla-ma, vi-dla-ma.
Tra - - la - la - la,
mf
5. dyž ho bu-dú čer - ti brat.
6. on nám faj-romt po - ne - - chá.
7. ro - sa na - ňho pa - dá - - vá.
Tra-la-la-la - la-la-la-la,
mf
Tra - la - la - la,
po 2hé p
tra - la - la - la, la - la - la - la, la-la - la - la - la - la.
tra-la-la-la - la-la-la-la, la-la-la-la la-la-la-la, la-la-la-la - la - la - la.
tra - la - la - la, la - la - la - la, la - la - la - la - la.

10. Ej, něscem.

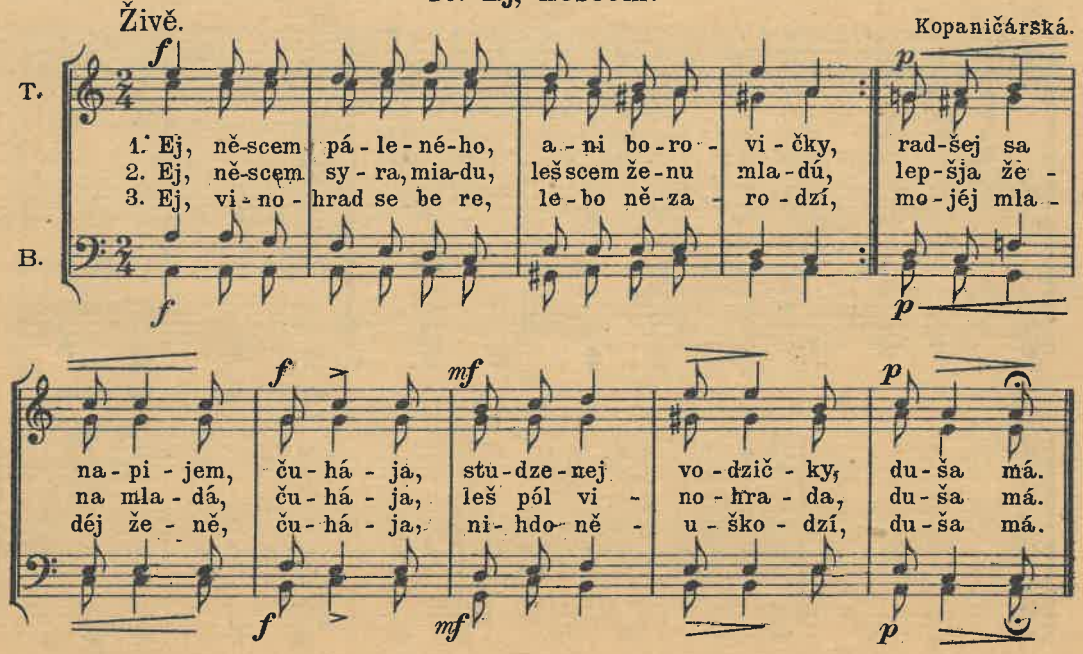
Živě.
Kopaničárská.
T.
B.
1. Ej, ně-scem pá-le-né-ho, a-ni bo-ro-vi-čky, rad-šej sa
2. Ej, ně-scem sy-ra, mia-du, leš scem že-nu mla-dú, lep-šja že-
3. Ej, vi-no-hrad se be re, le-bo ně-za-ro-dzí, mo-jéj mla-
na-pi-jem, ču-há-ja, stu-dze-nej vo-dzič-ky, du-ša má.
na mla-dá, ču-há-ja, leš pól vi-no-hra-da, du-ša má.
déj že-ně, ču-há-ja, ni-hdo ně-u-ško-dzí, du-ša má.

11. Hluboký járečku.

Živě, ale ne příliš rychle. Slovácka.

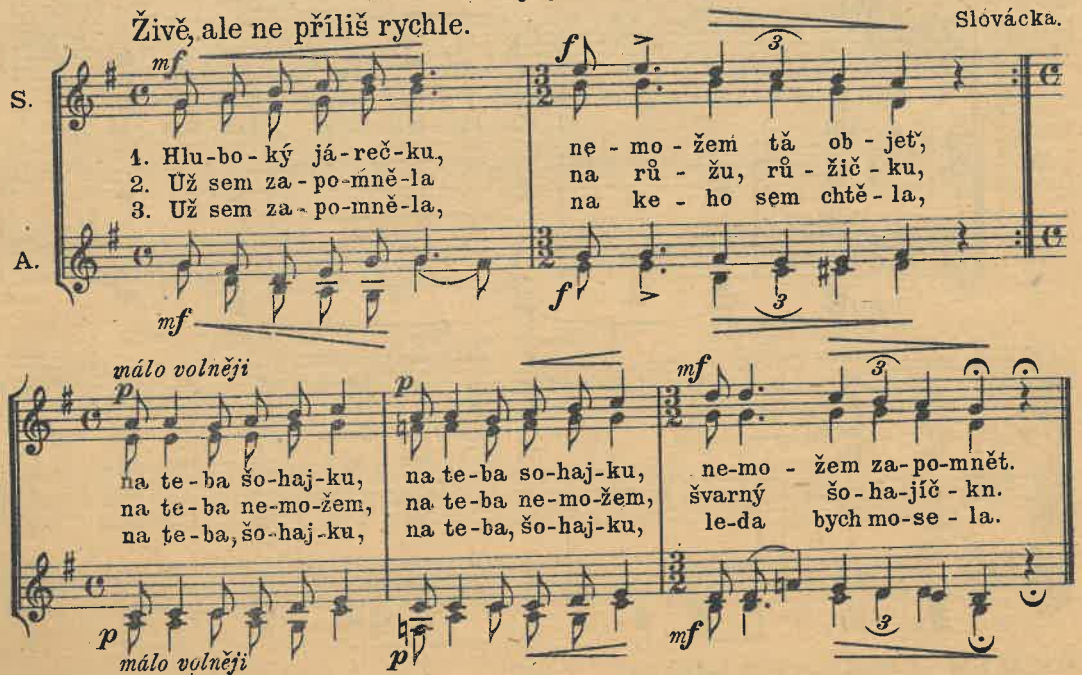

12 Stojí šohaj.*)

Slovácká.

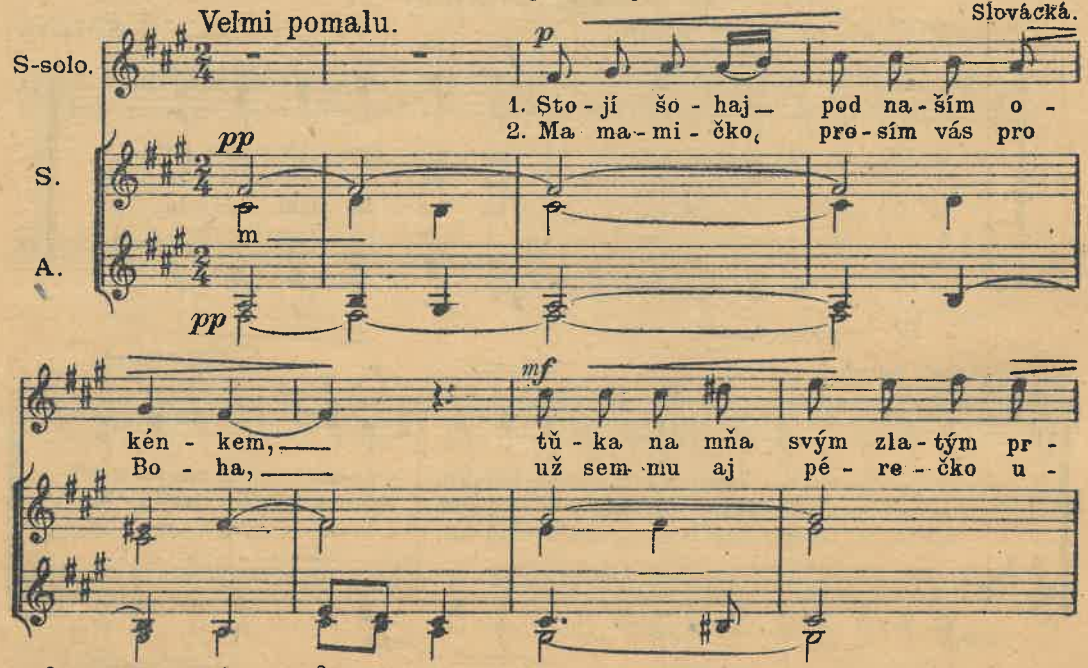

*) Může býti též zpívána s prův. harmonia.

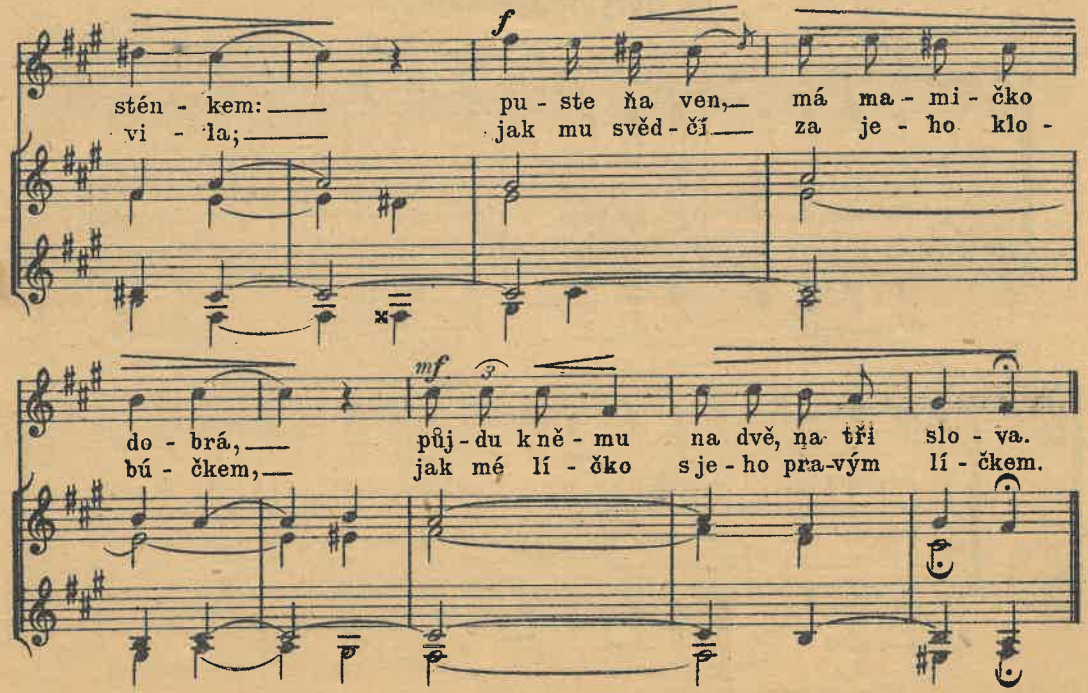
f
stén - kem: pu - ste ňa ven, má ma - mi - čko
vi - la; jak mu svěd - čí za je - ho klo -
mf
do - brá, půj - du k ně - mu na dvě, na tři slo - va.
bú - čkem, jak mé lí - čko s je - ho pra-vým lí - čkem.

13. Hory, hory zelené.

Slovenská.

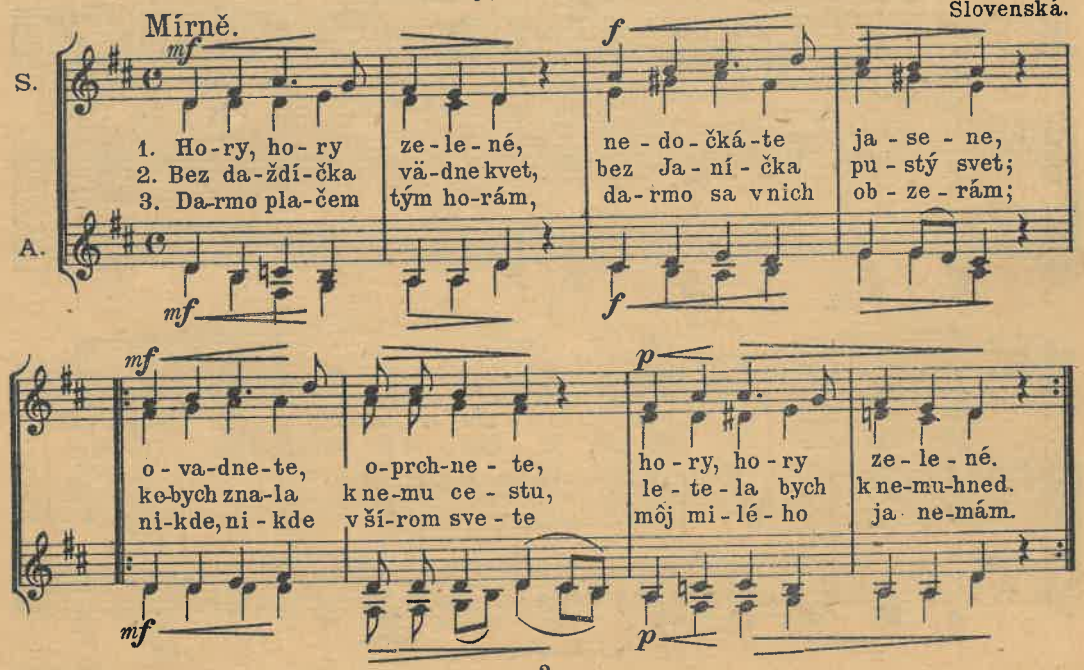

14. Starali sa mamka má.

Těžce a táhle.

Kopaničárska.

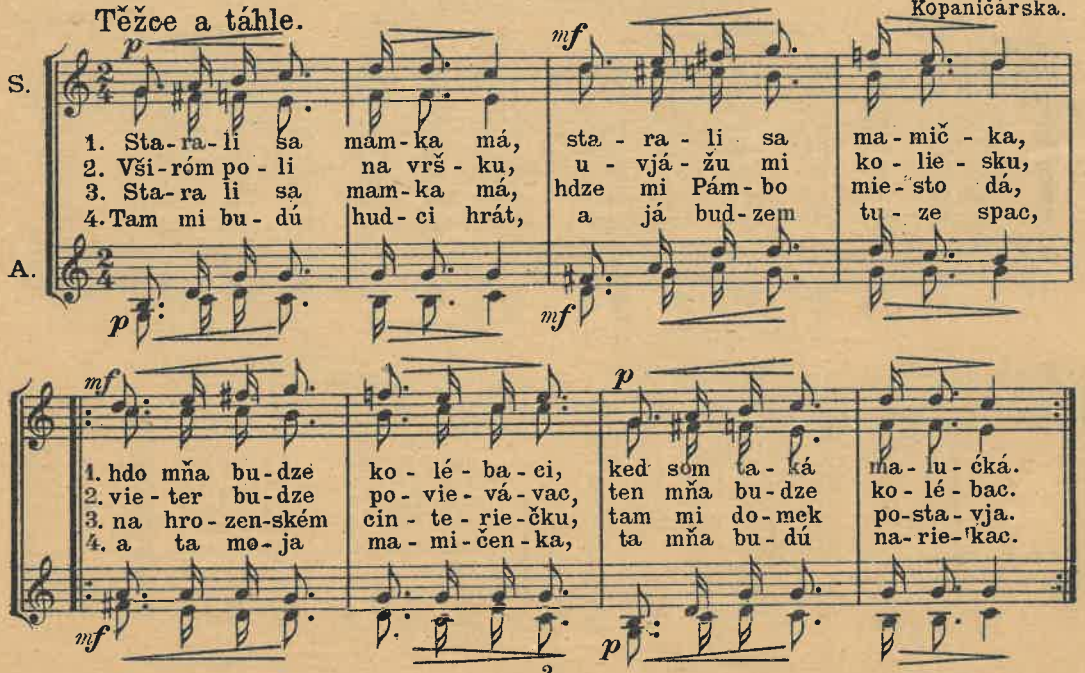

15. Konopa.

Slovenská.

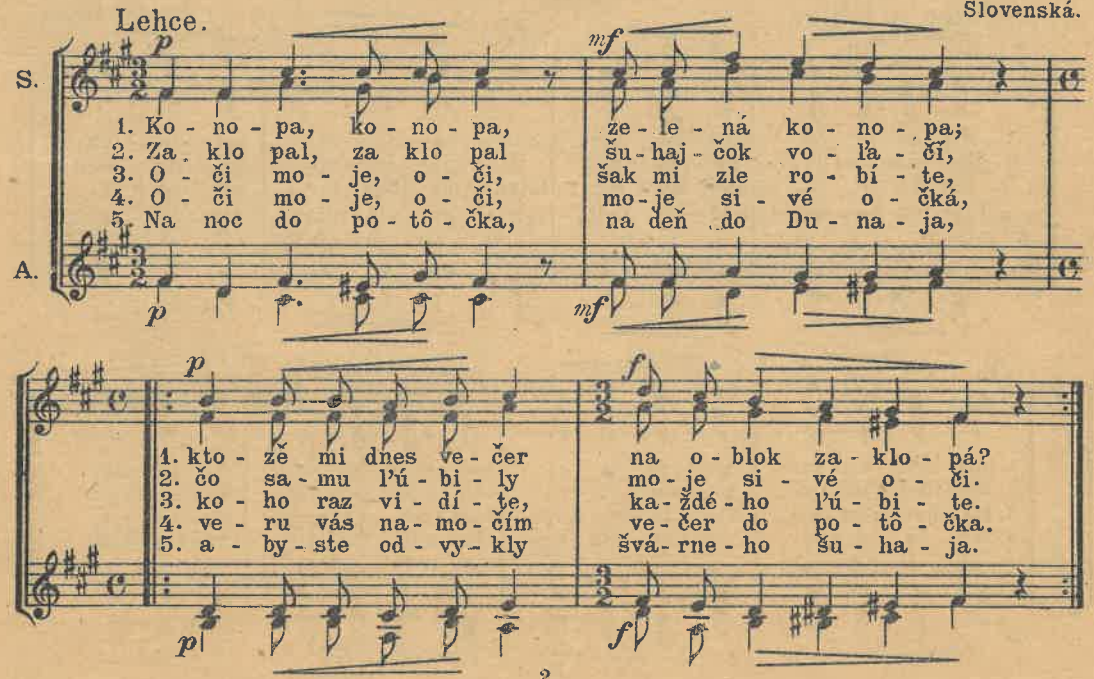

16. Povedzže mi, povedz.

Zdlouha. Slovenská.

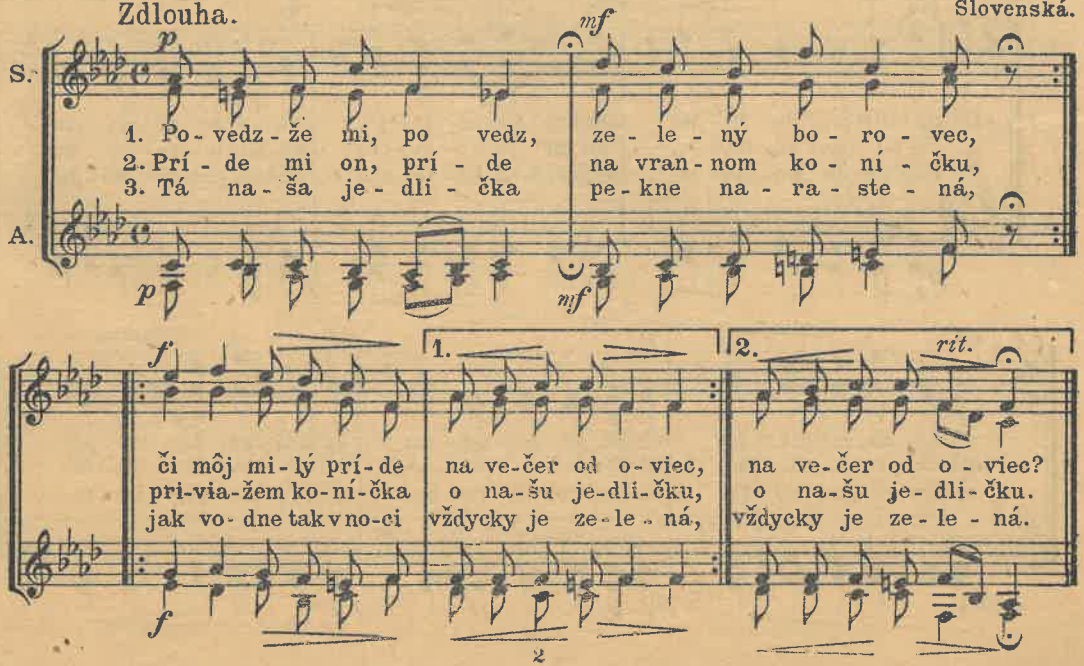

17. V kláštorskej doline.

Slovenská.

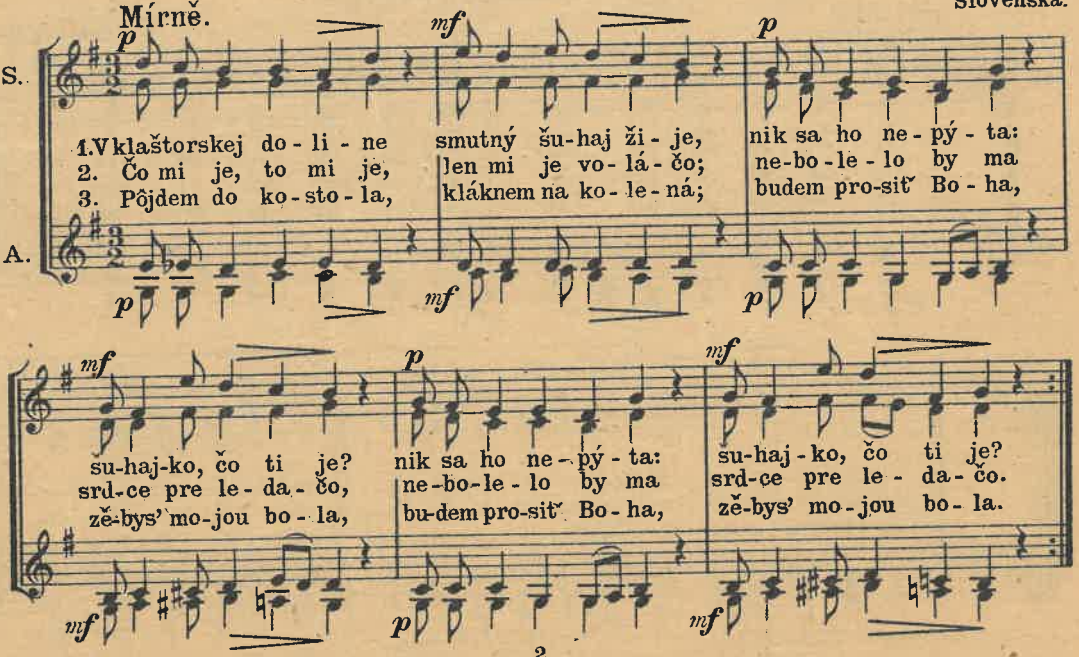

18. Široký jarčok.

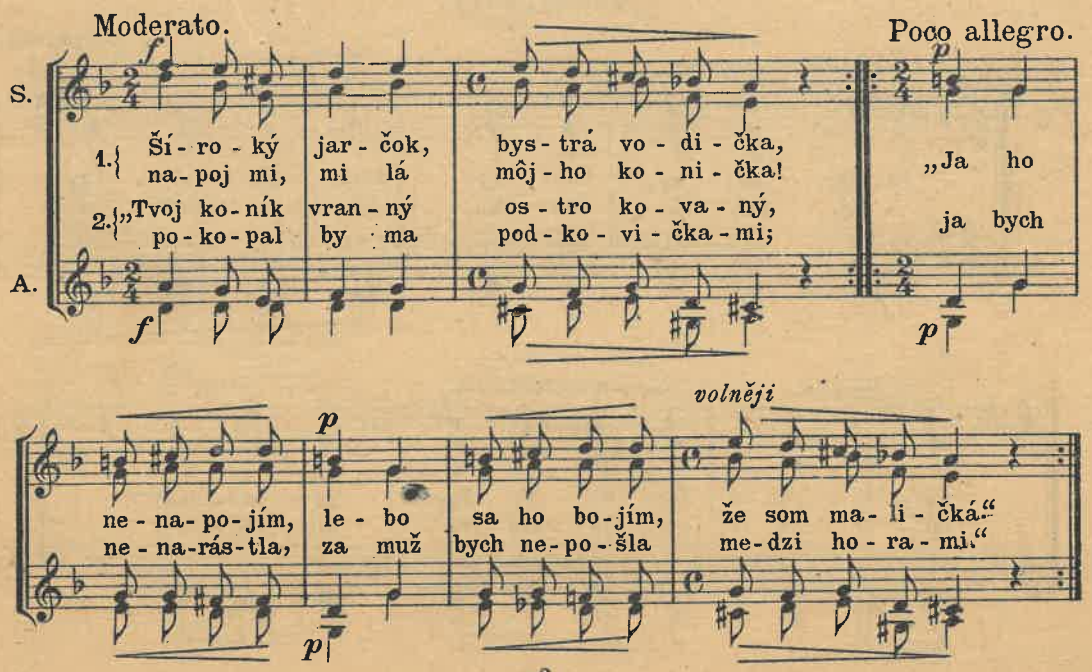

19. Ej, hory.

Slovenská.

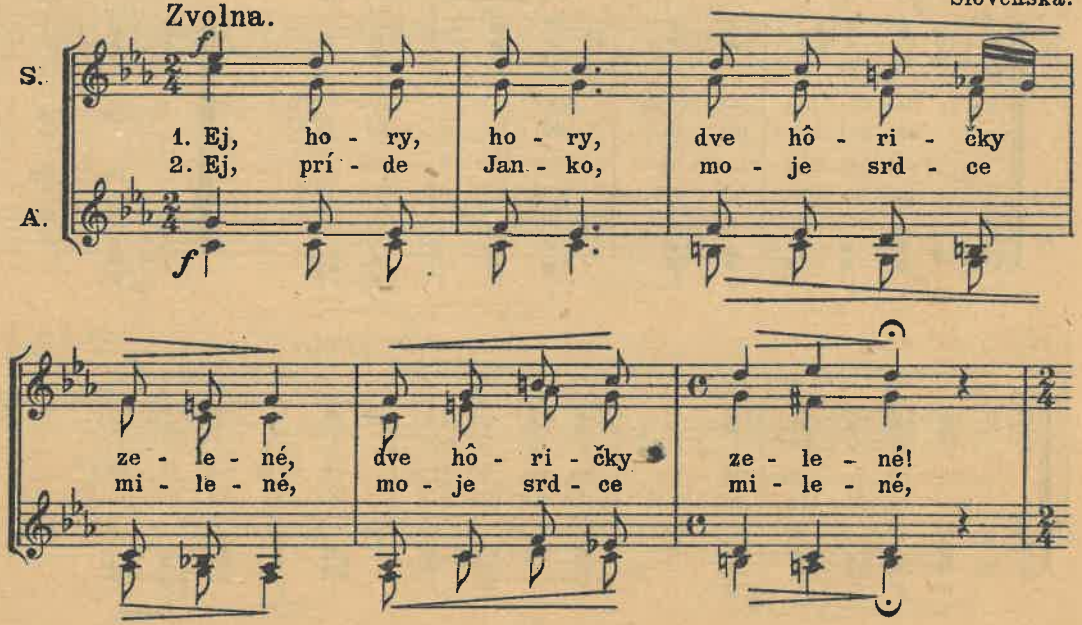

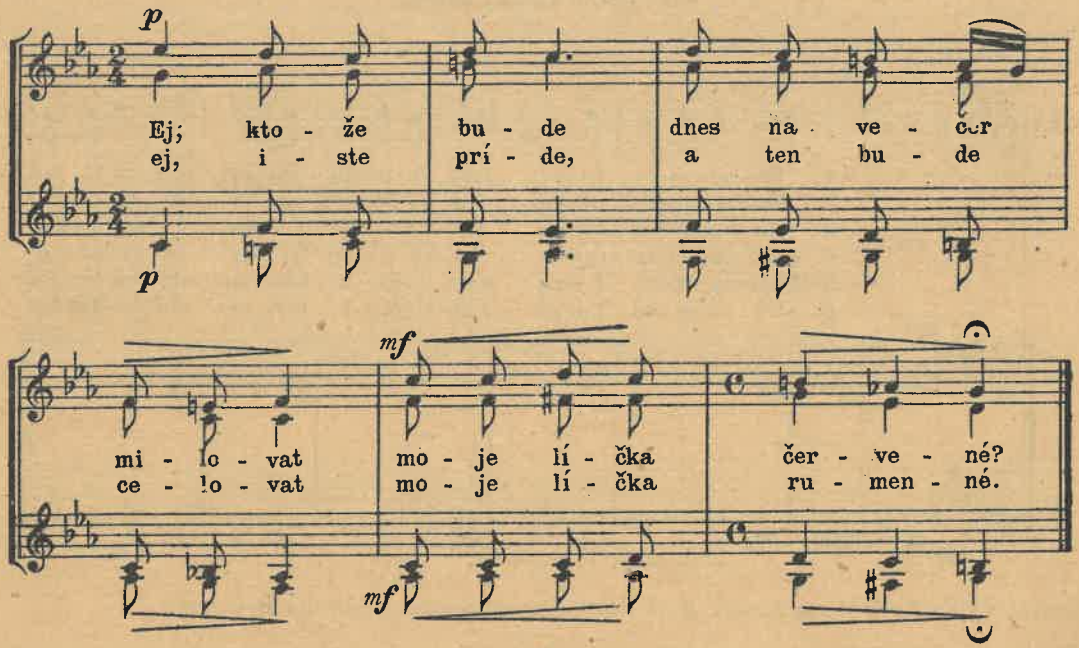
p
Ej; kto - že bu - de dnes na ve - čer
ej, i - ste prí - de, a ten bu - de
p
mf
mi - lo - vat mo - je lí - čka čer - ve - né?
ce - lo - vat mo - je lí - čka ru - men - né.
mf

20. Teče voda, teče.*)

Slovácká.

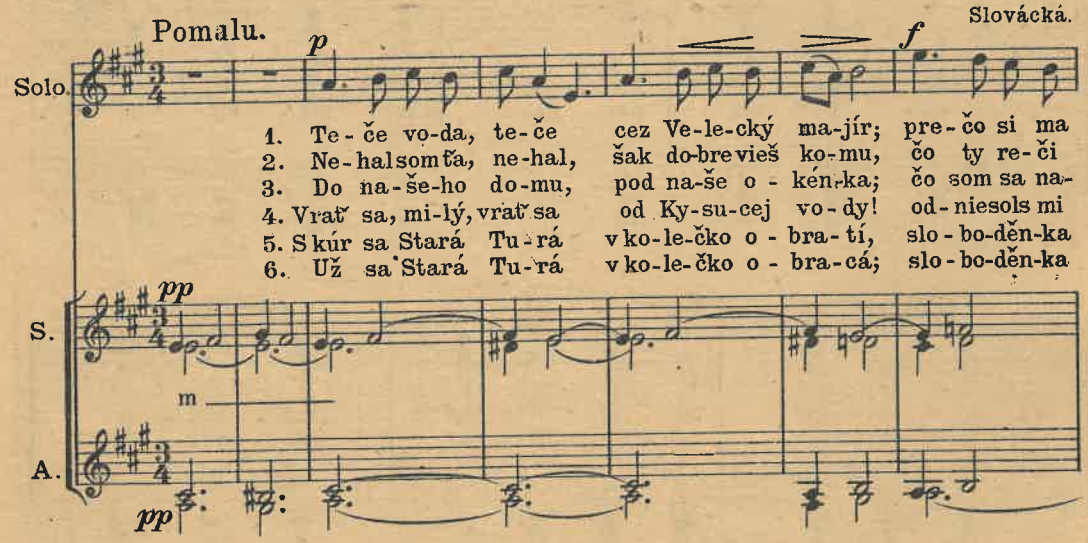

*)„Teče voda teče" jest zamilovaná píseň našeho drahého pana presidenta Masaryka.

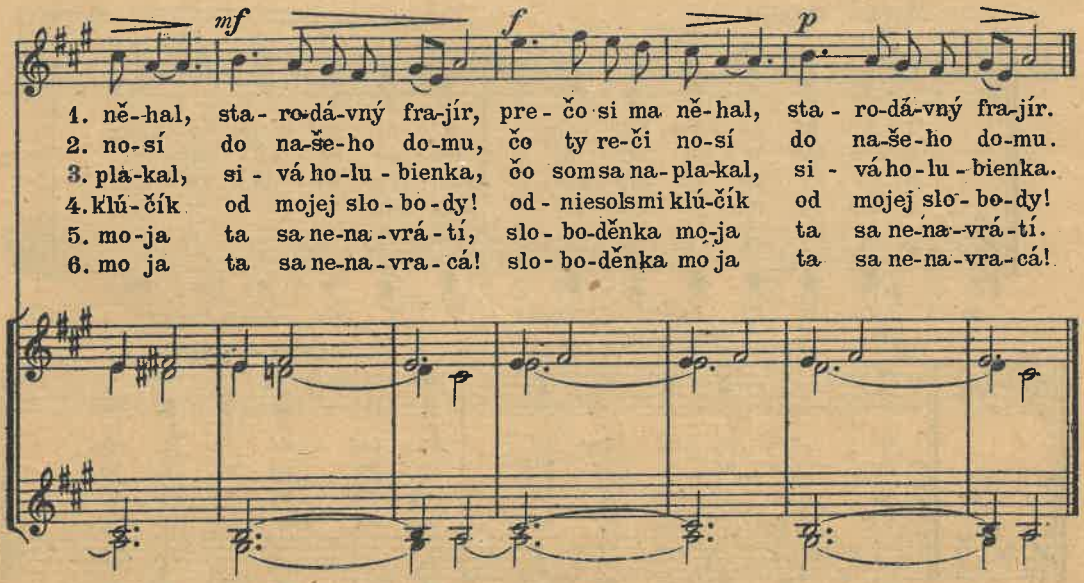
mf
f
p
1. ně-hal, sta- ro-dá-vný fra-jír, pre- čo si ma ně-hal, sta - ro-dá-vný fra-jír.
2. no-sí do na-še-ho do-mu, čo ty re-či no-sí do na-še-ho do-mu.
3. plá-kal, si - vá ho-lu - bienka, čo som sa na-pla-kal, si - vá ho-lu - bienka.
4. klú-čík od mojej slo - bo - dy! od - niesolsmi klú-čík od mojej slo - bo-dy!
5. mo-ja ta sa ne-na - vrá - tí, slo - bo-děnka mo-ja ta sa ne-na - vrá - tí.
6. mo ja ta sa ne-na - vra - cá! slo - bo-děnka mo ja ta sa ne-na - vra - cá!

21. Ani neviem, kdo som.

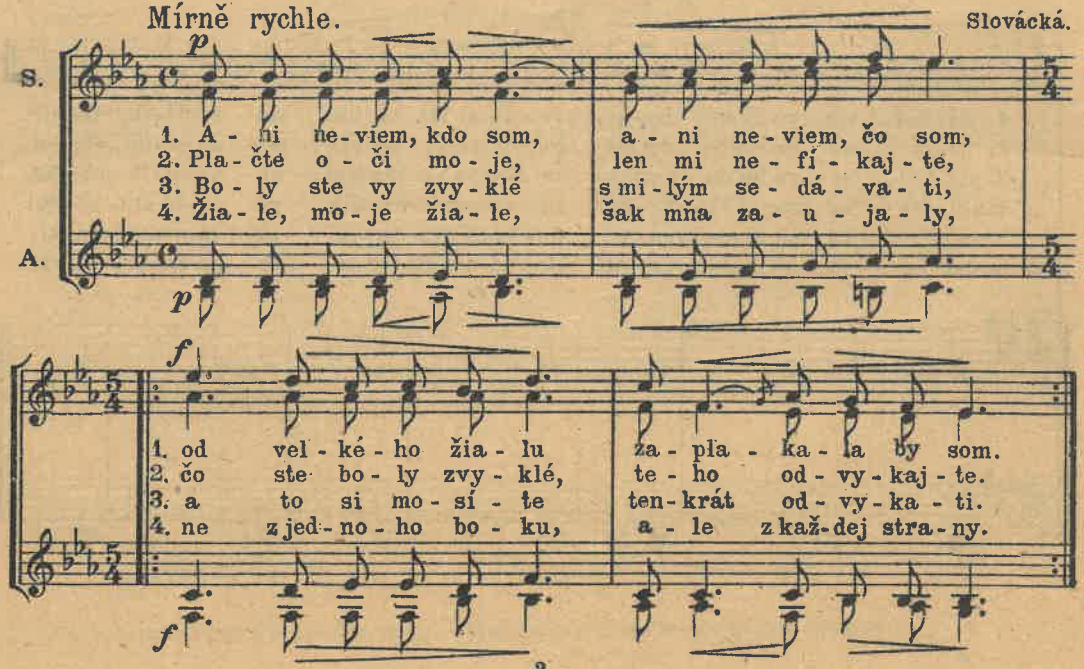

22. Nebanovala bych.

Slovenská

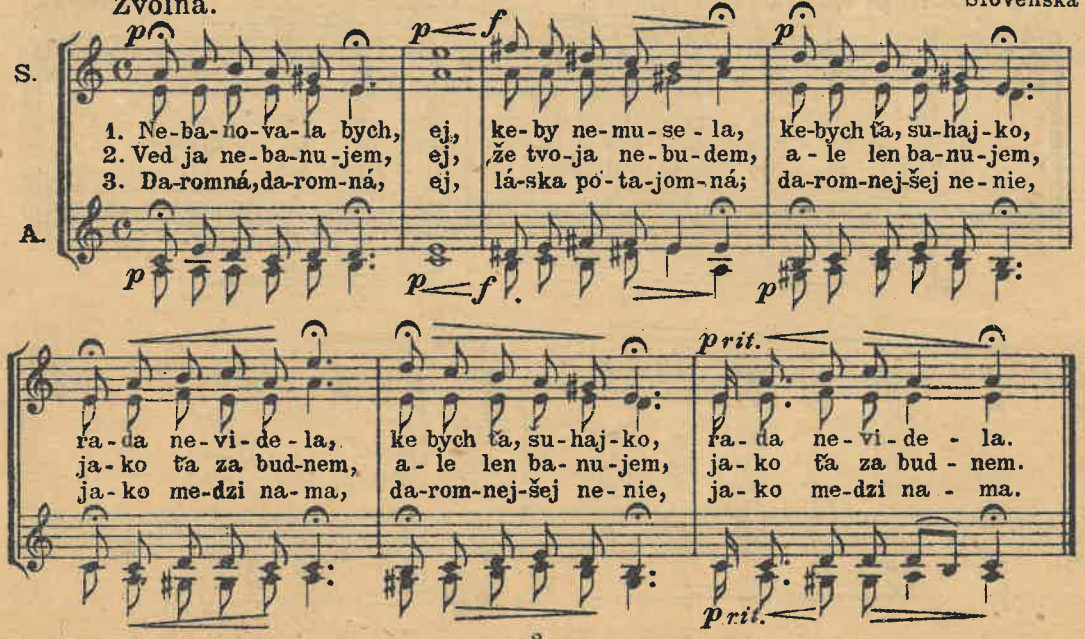

23. Už som sa vydala.

Zvolna, rozvláčně a smutně. Slovácká.

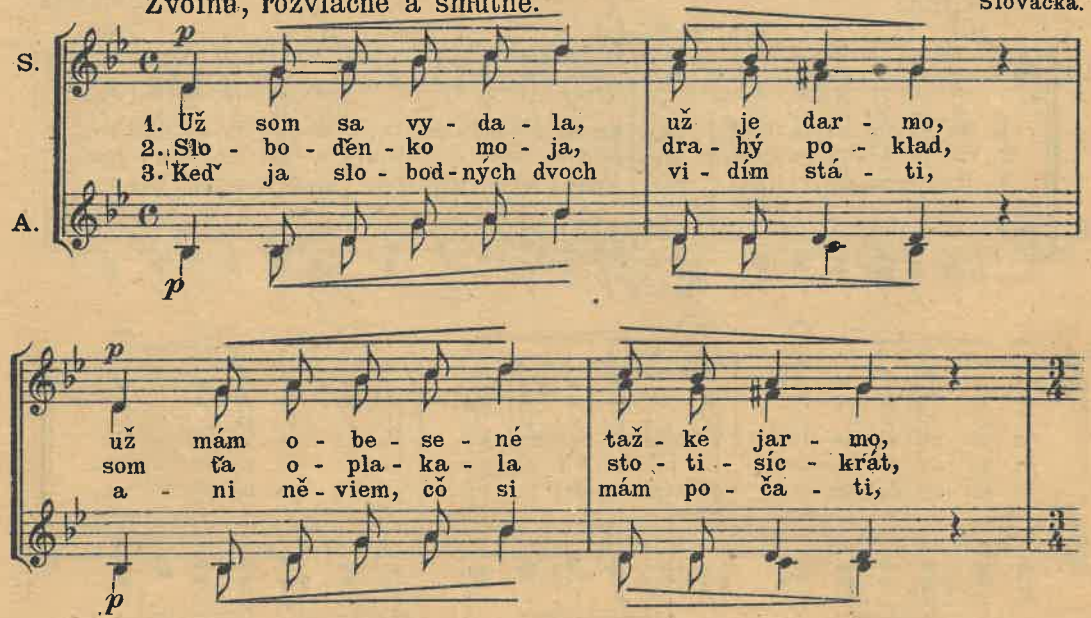

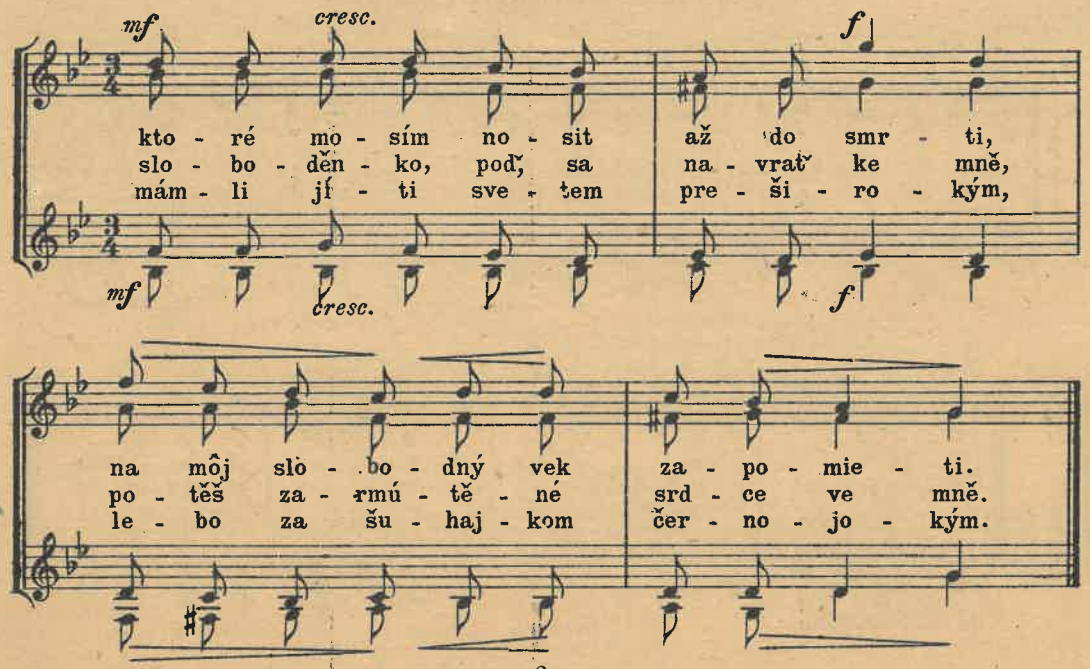
mf
cresc.
f
kto - ré mo - sím no - sit až do smr - ti,
slo - bo - děn - ko, poď, sa na - vrať ke mně,
mám - li jí - ti sve - tem pre - ši - ro - kým,
mf
cresc.
f
na môj slo - bo - dný vek za - po - mie - ti.
po - těš za - rmú - tě - né srd - ce ve mně.
le - bo za šu - haj - kom čer - no - jo - kým.

24. Sedemdesiat sukieň mala.

Slovácká.

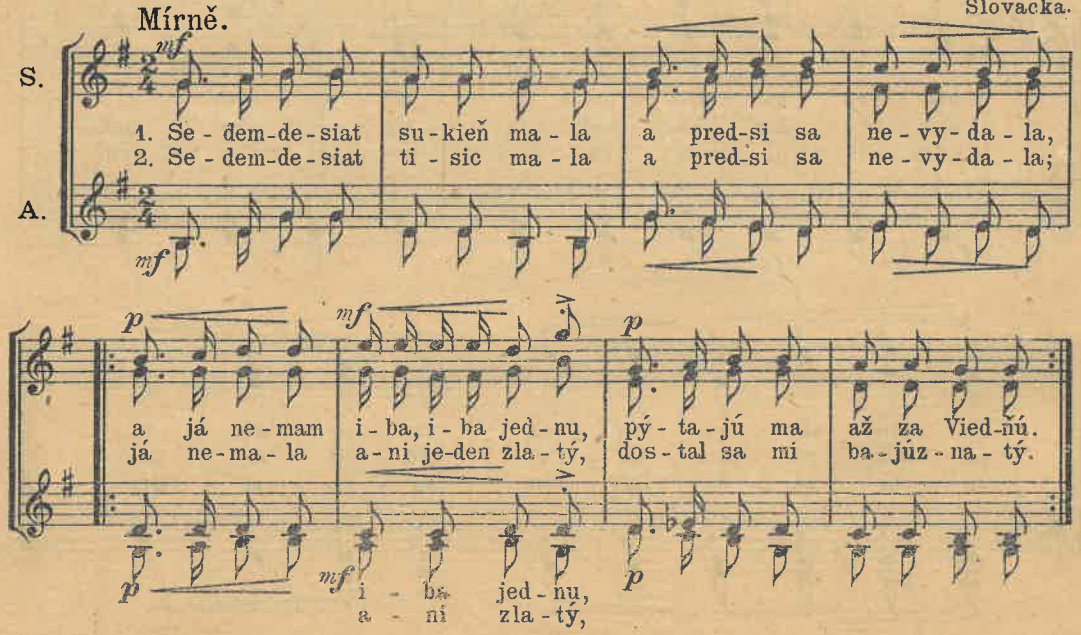

25. Proč si k nám neprišeu.

Pomalu a výrazně. Slovácká.

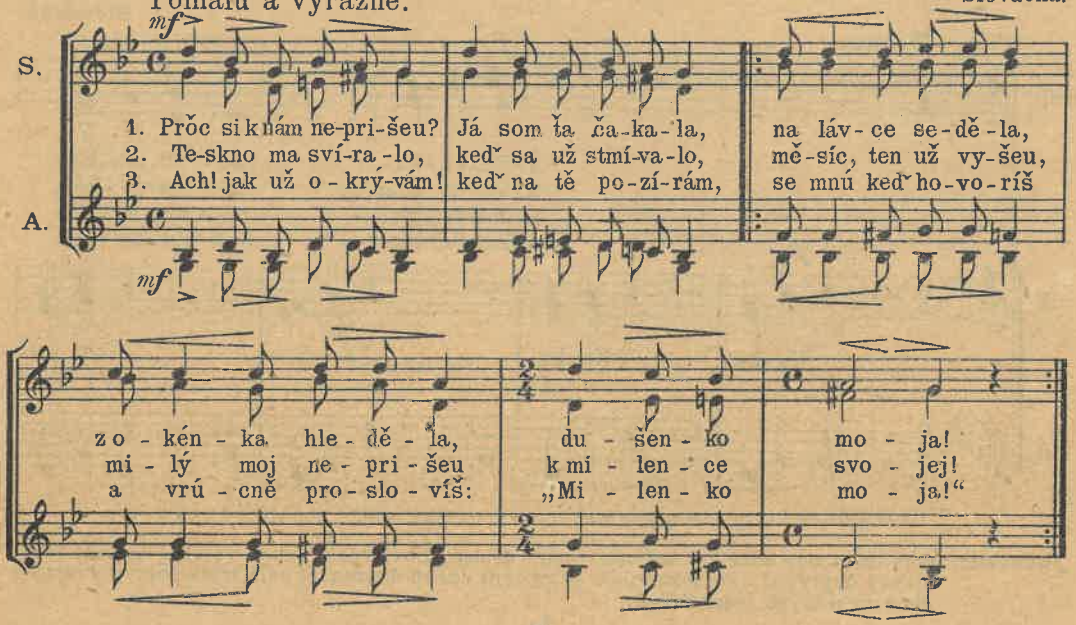

26. Zakukala zezulenka.

Slovácká.

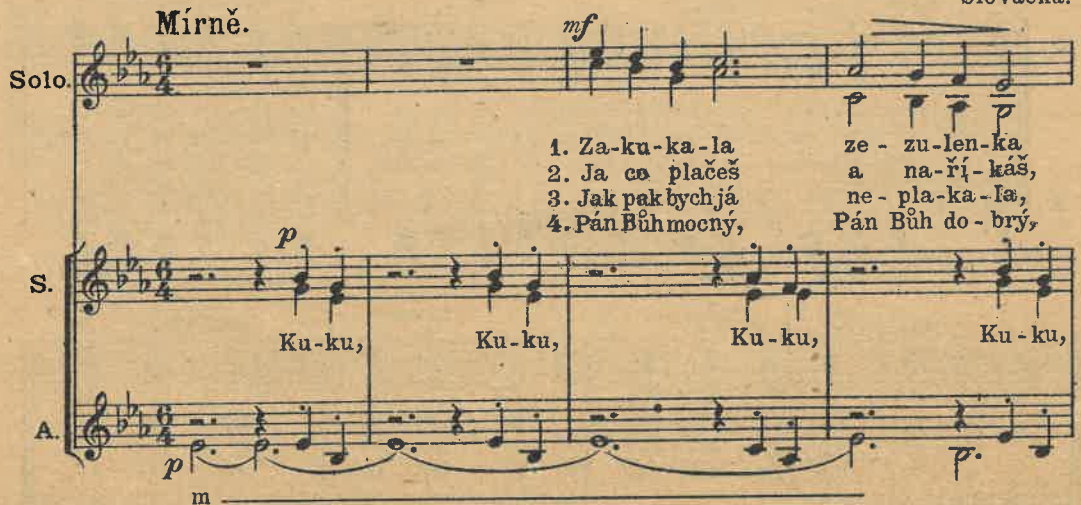

Poznamka: Cela třída neb oddělení nacvičí prvý i druhý sólový hlas, potom všichni nacvičí čtyr hlasný doprovod. Po dokonalém nacvičení obého doprovazí celá třída sólový dvojzpěv dvou vybraných jednotlivců.

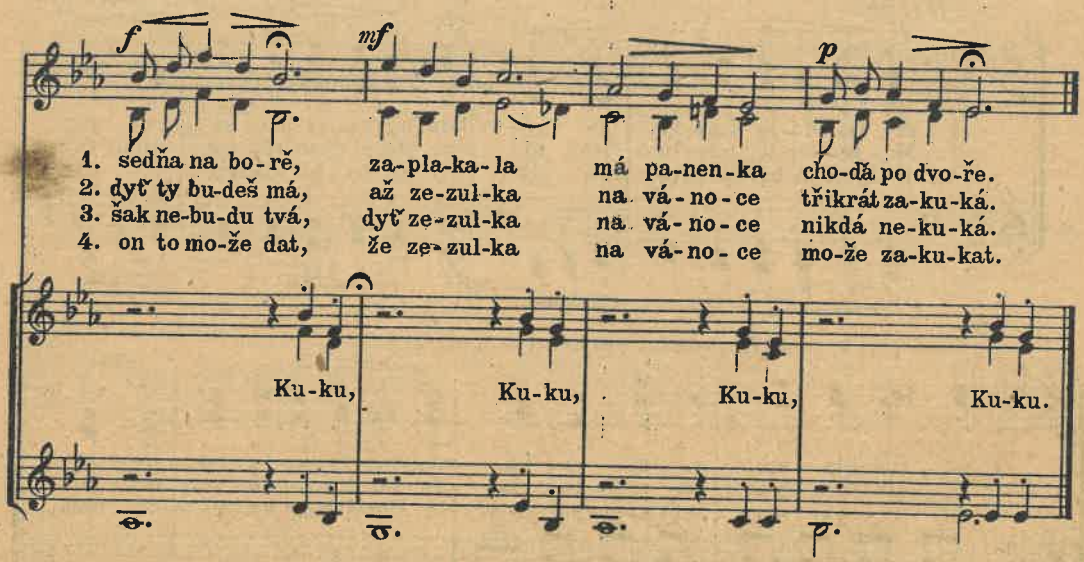
f
mf
p
1. sedňa na bo-ře, za-pla-ka-la má pa-nen-ka cho-dá po dvo-ře.
2. dyť ty bu-deš má, až ze-zul-ka na vá-no-ce třikrát za-ku-ká.
3. šak ne-bu-du tvá, dyť ze-zul-ka na vá-no-ce nikdá ne-ku-ká.
4. on to mo-že dat, že ze-zul-ka na vá-no-ce mo-že za-ku-kat.
Ku-ku, Ku-ku, Ku-ku, Ku-ku.

27. Pri Dunaju šaty perú.

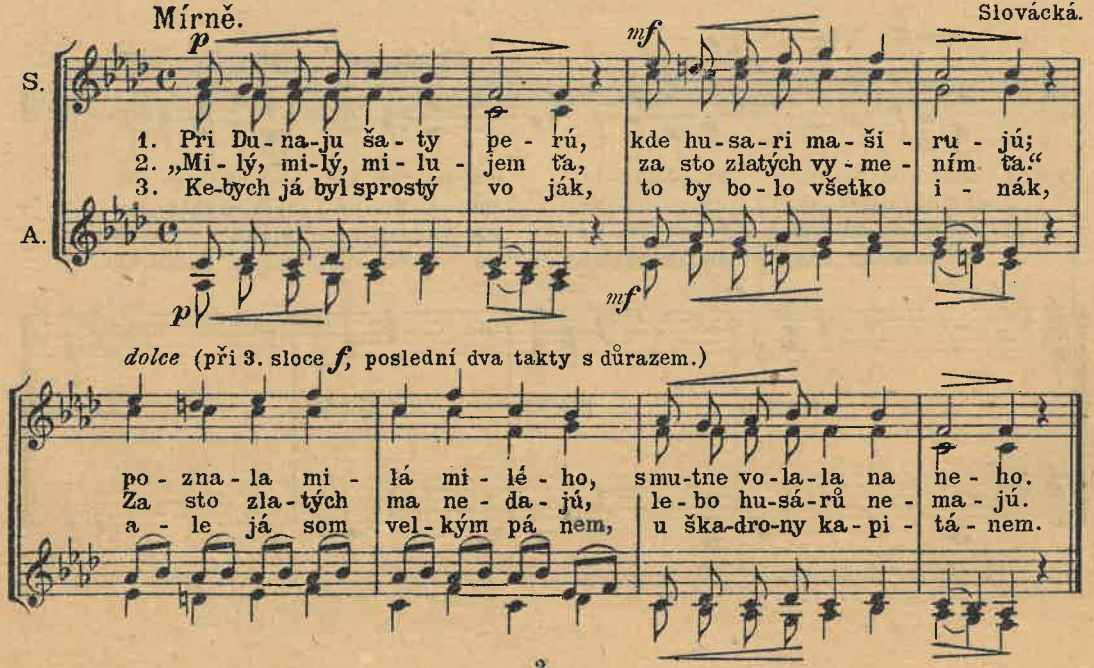

28. Janíčko, čo robíš.

Rychle.

Slovácká.

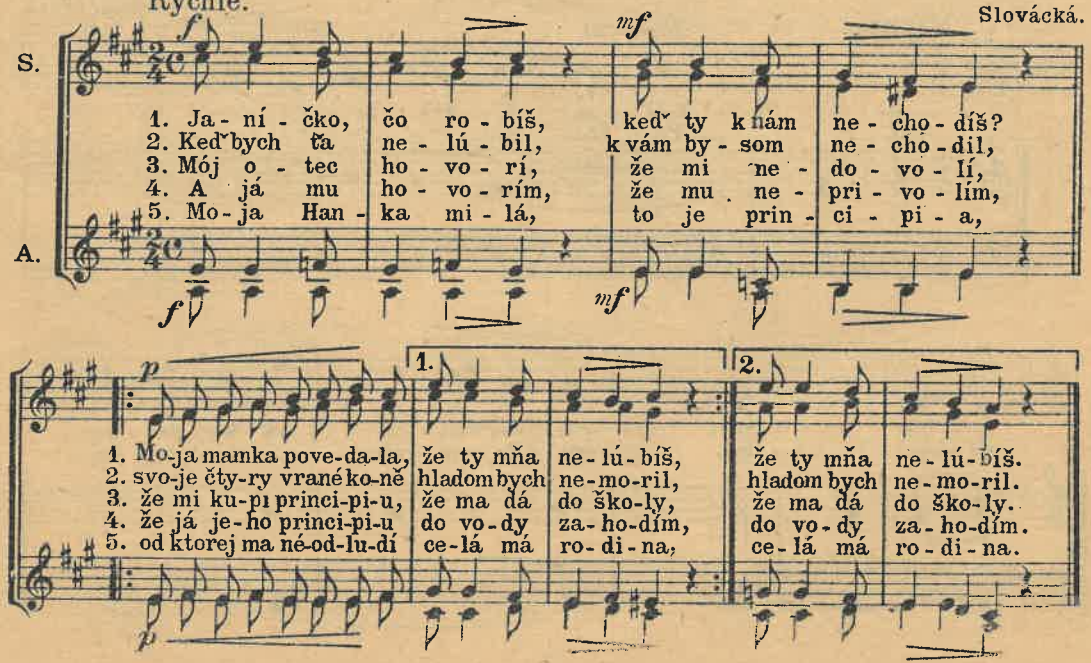

29. Keď sa Slovák.

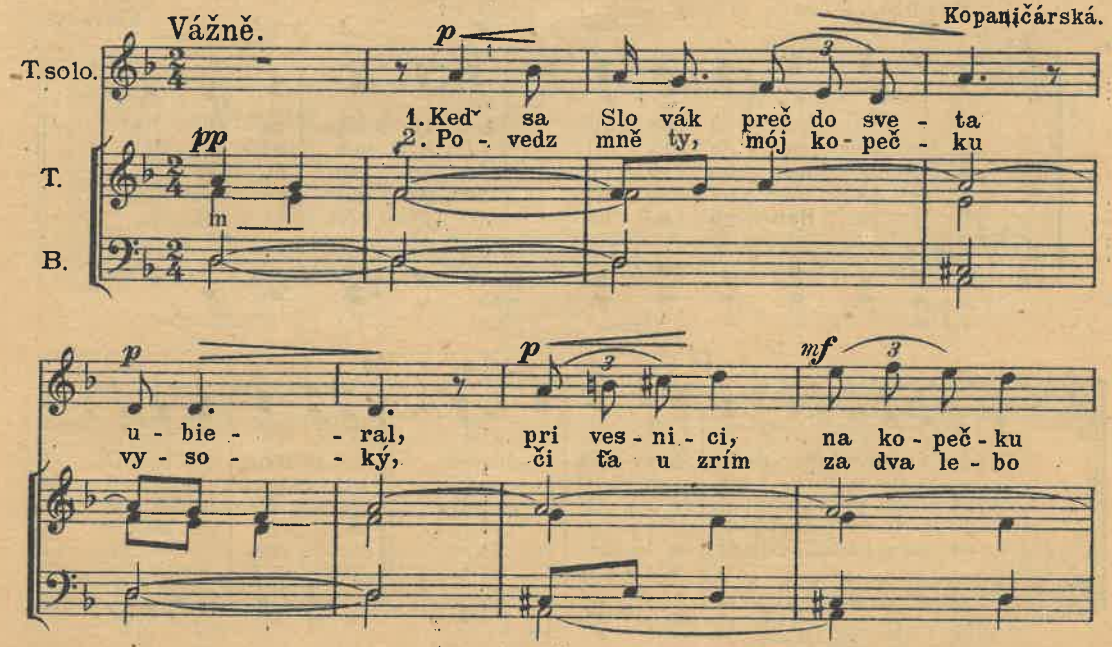

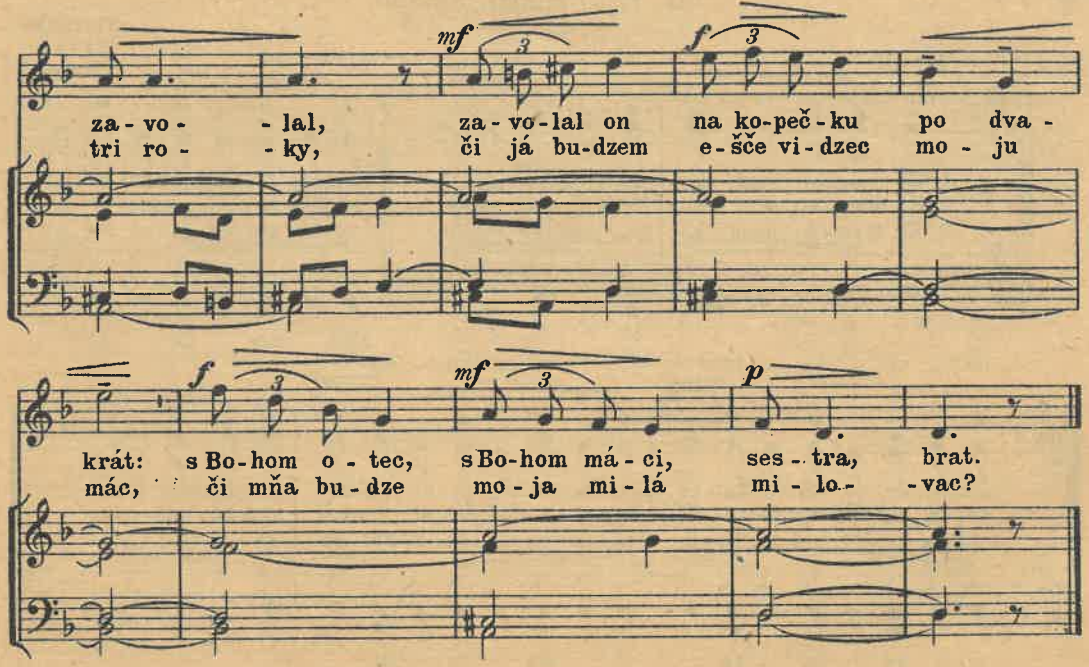
mf
f
za - vo - - lal, za - vo - lal on na ko - peč - ku po dva -
tri ro - - ky, či já bu - dzem e - šče vi - dzec mo - ju
f
mf
p
krát: s Bo - hom o - tec, s Bo - hom má - ci, ses - tra, brat.
mác, či mňa bu - dze mo - ja mi - lá mi - lo - - vac?

30. Ej, mamko, mamko.

Slovácká.

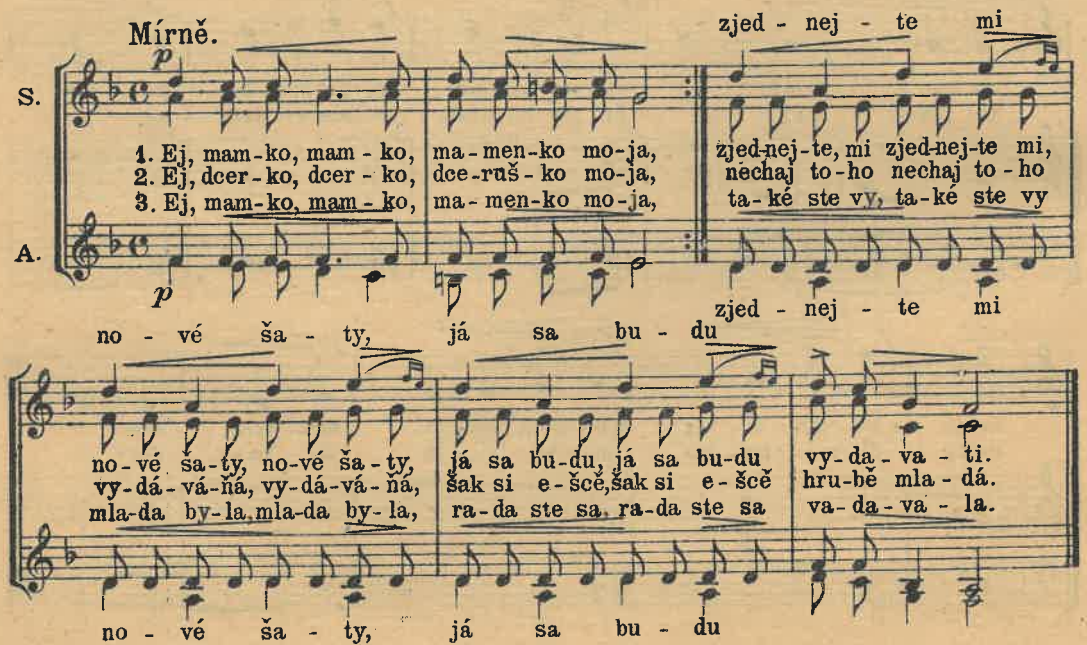

31. Boly časy, boly.

Slovenská.

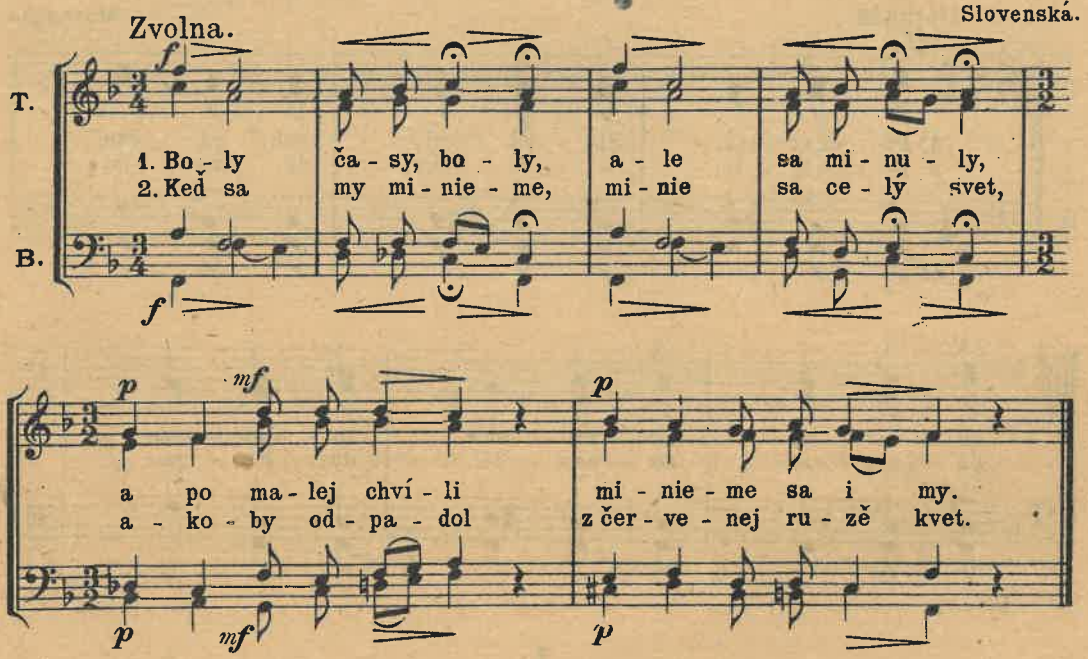

32. Počkajte, Slováci.

Pomalu.

Slovenská

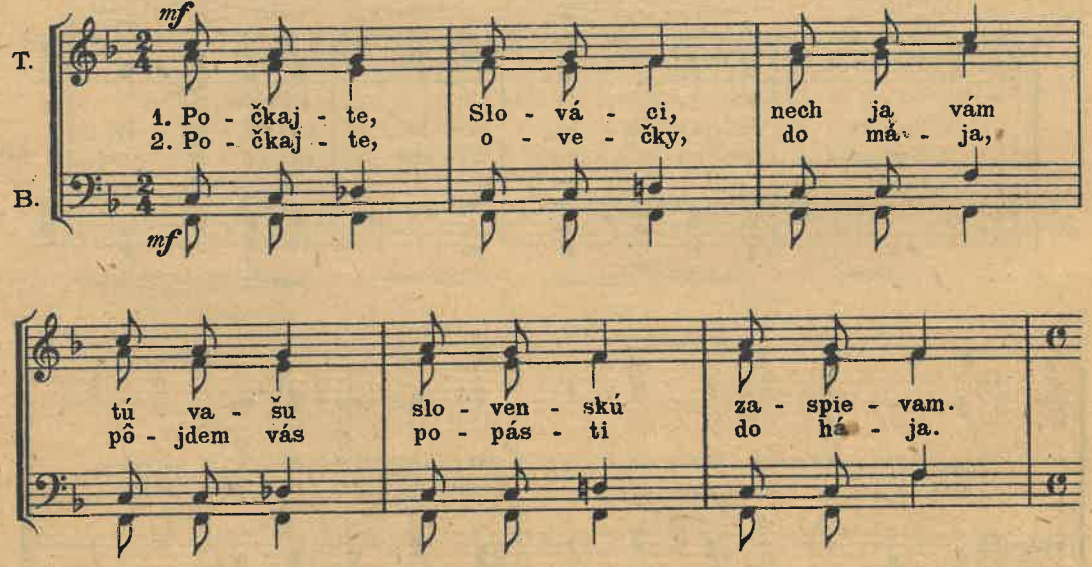

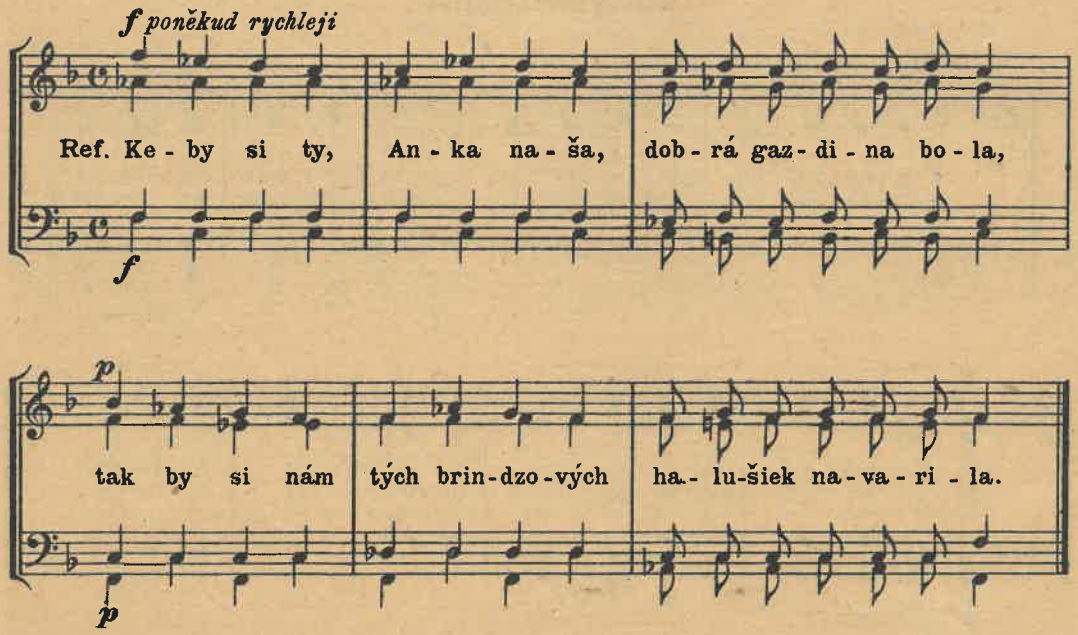
f poněkud rychleji
Ref. Ke - by si ty, An - ka na - ša, dob - rá gaz - di - na bo - la,
f
p
tak by si nám tých brin - dzo - vých ha - lu - šiek na - va - ri - la.
p

33. Já na vojnu.

Kopaničárská.

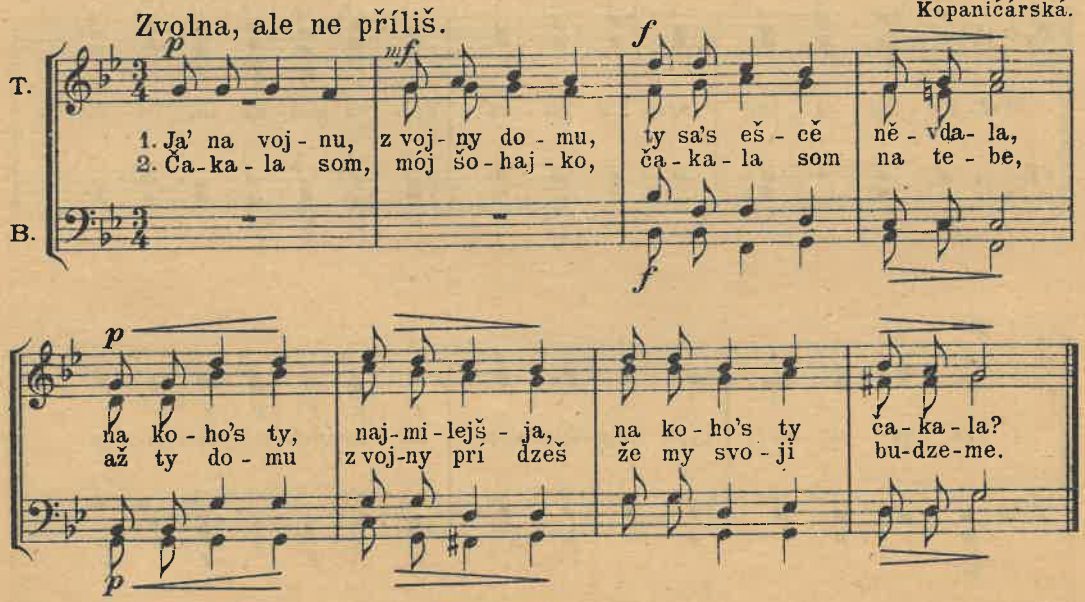

34. Trenčanské hodziny.

Mírně. Kopaničárská.

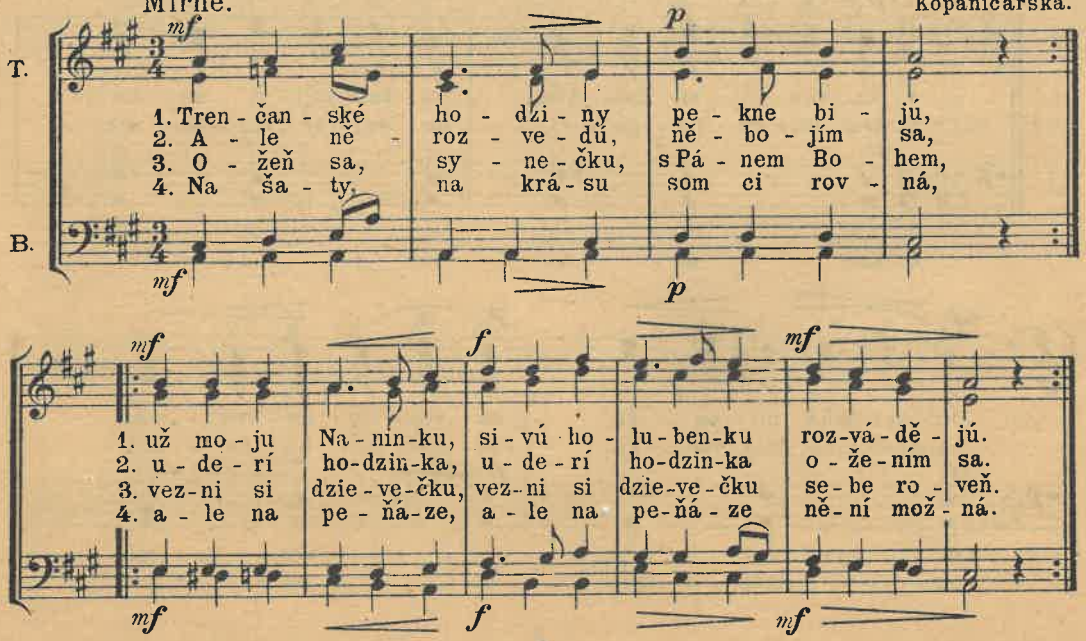

35. Zatancuj si.

Velmi mírně. Kopaničárská

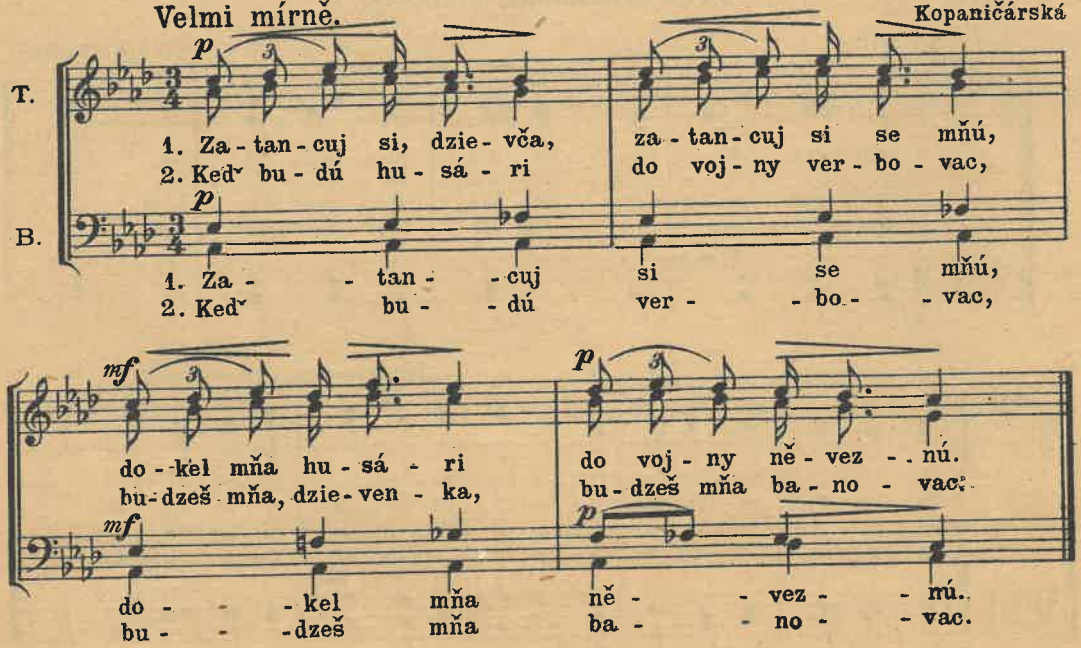

36. Keď som trávu kosil.

Slovácká.

Mírnou živostí.

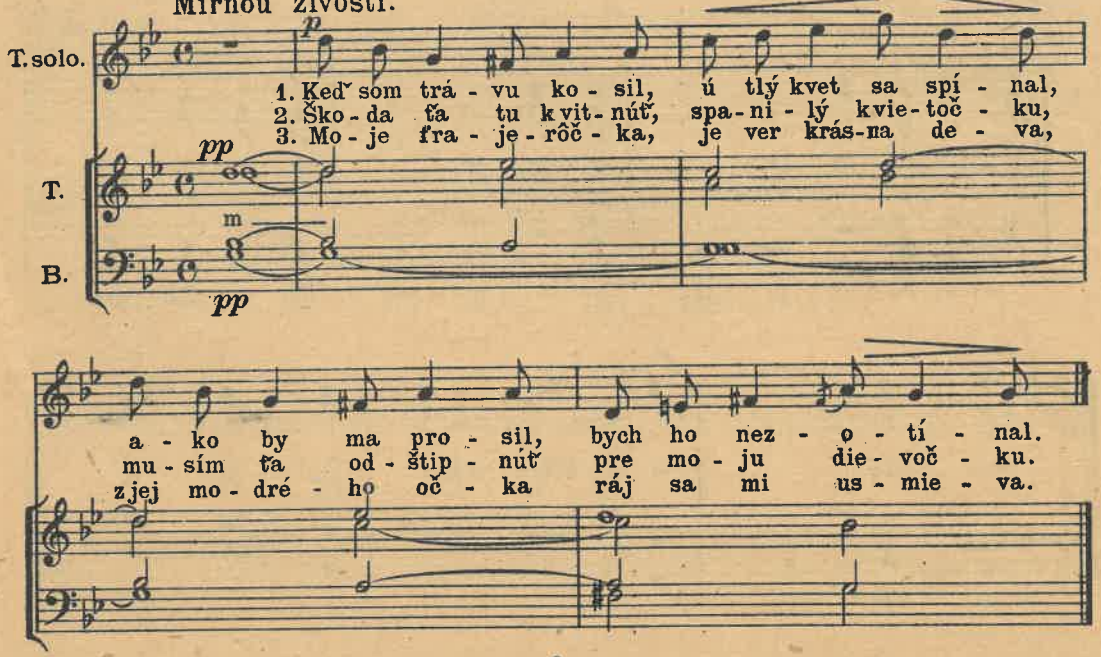

37. Piju já.

Rozmarně. Slovácká.

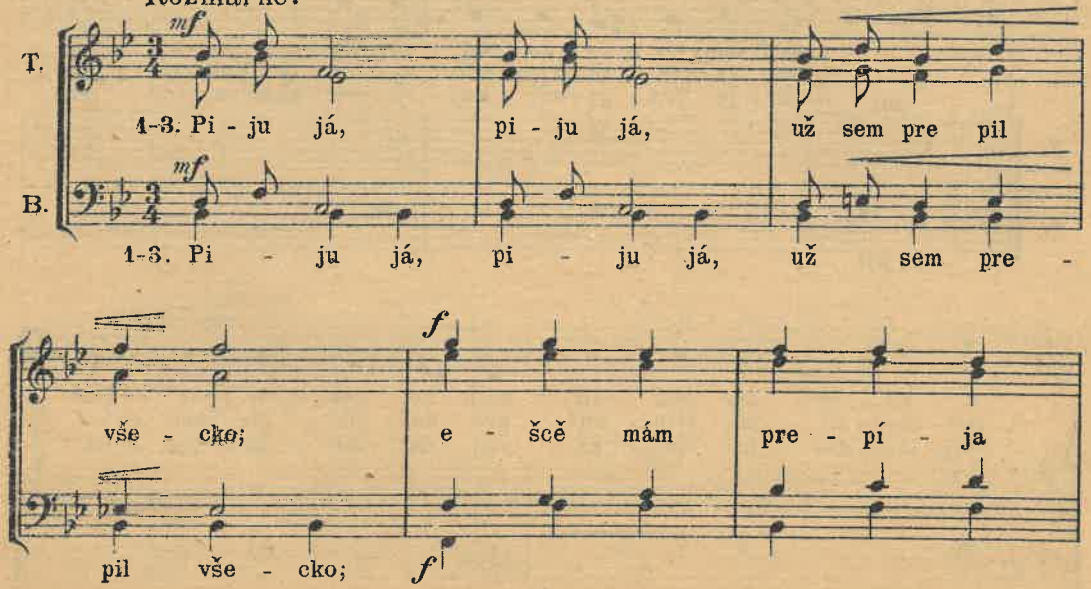

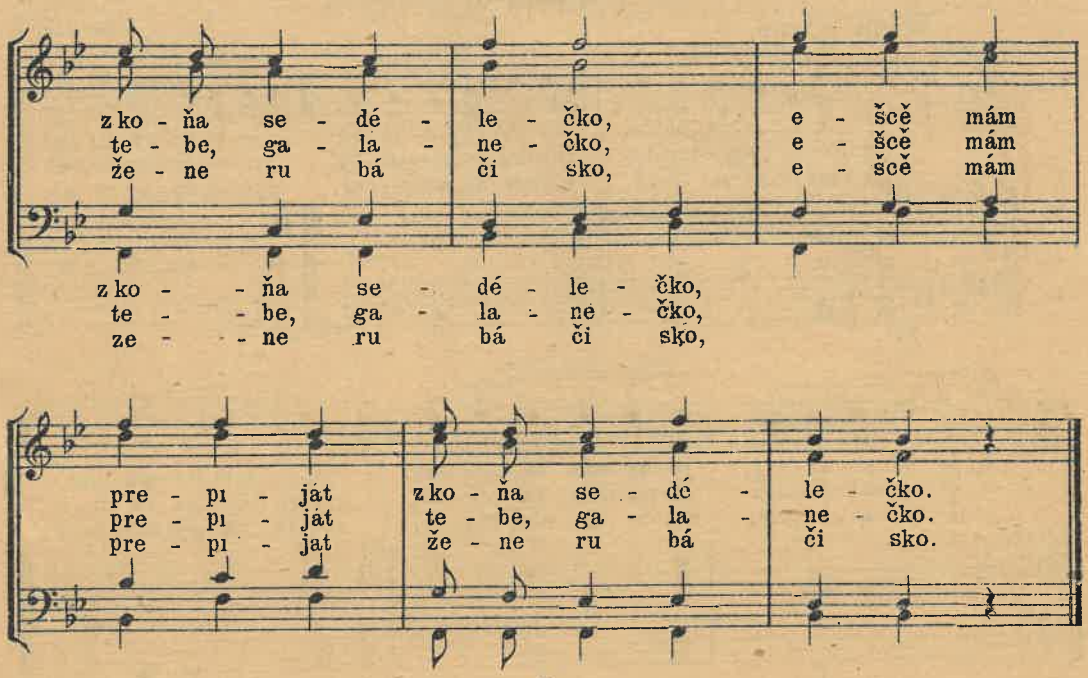
z ko - ňa se - dé - le - čko, e - šcě mám
te - be, ga - la - ne - čko, e - šcě mám
že - ne ru bá či sko, e - šcě mám
z ko - - ňa se - dé - le - čko,
te - - be, ga - la - ne - čko,
ze - - ne ru bá či sko,
pre - pı - ját z ko - ňa se - dé - le - čko.
pre - pı - ját te - be, ga - la - ne - čko.
pre - pı - jat že - ne ru bá či sko.

38. Nepozéraj, děvče.

Velmi mírně. Slovácká.

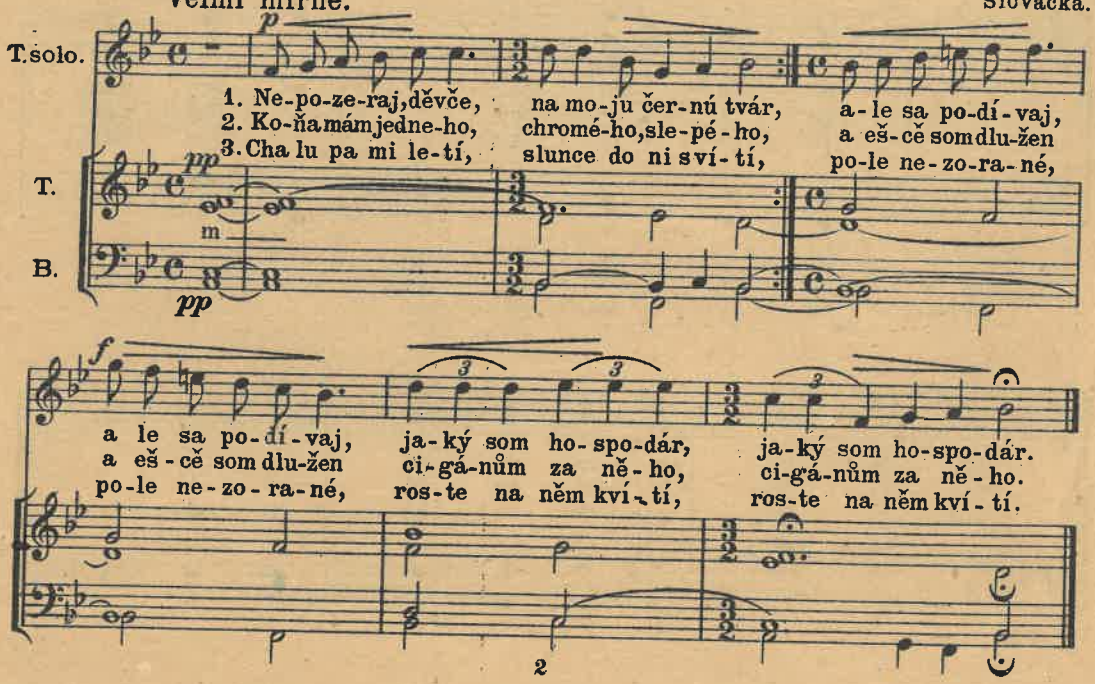

39. Medzi horami lipka zelená.

Pomalu. Slovácká.

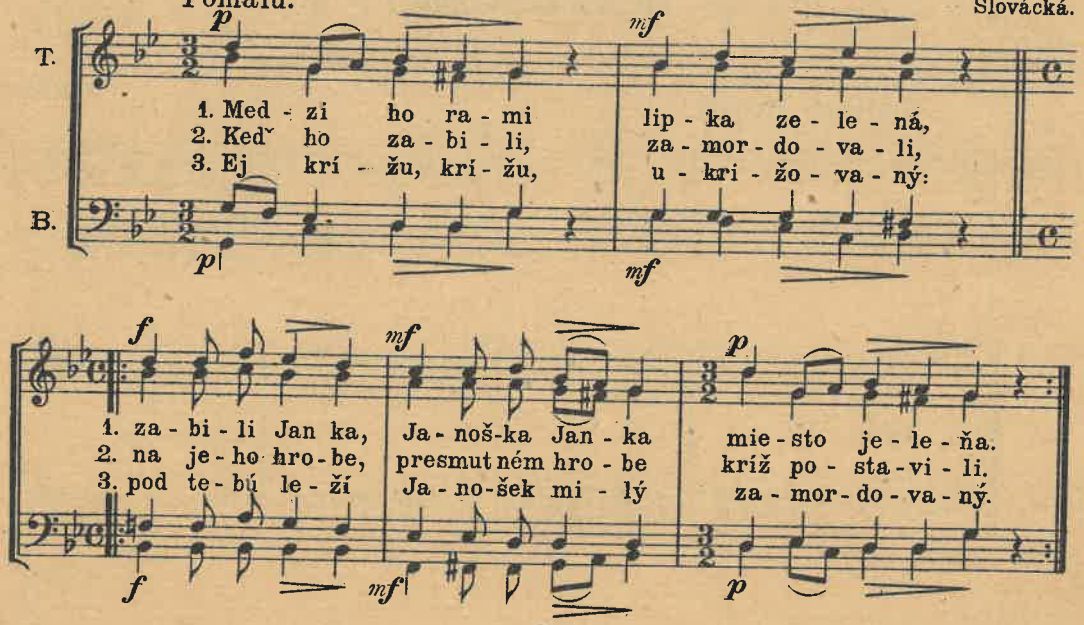

40. Vínko, vínko.

Slovácká.

Smírnou živostí.

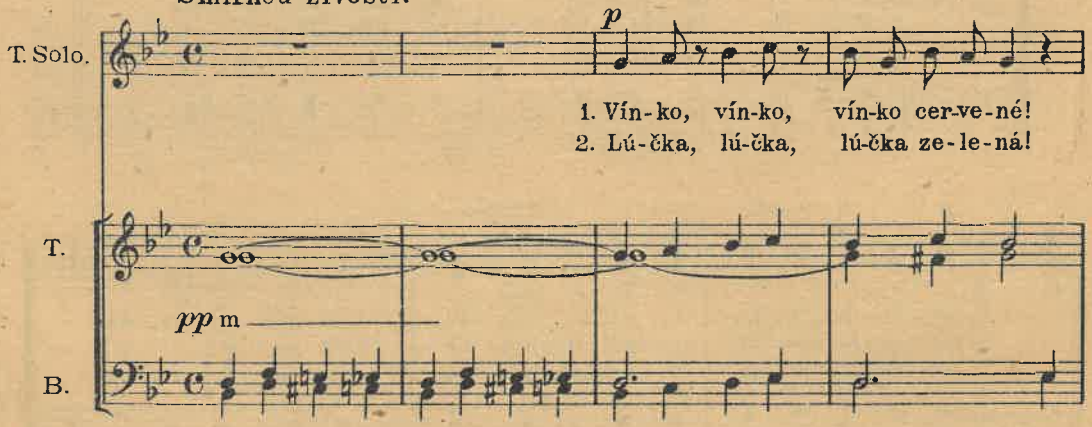

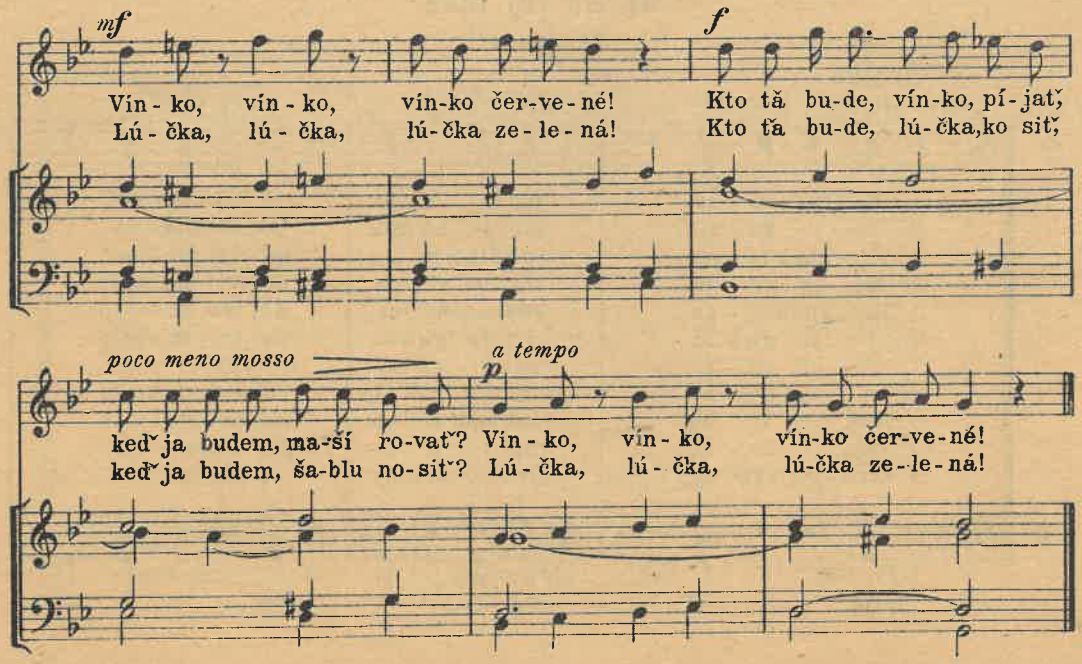
mf
Ví - ko, ví - ko, ví-ko čer-ve-né!
Lú - čka, lú - čka, lú-čka ze-le-ná!
f
Kto tă bu-de, ví-ko, pí-jať,
Kto ťa bu-de, lú-čka,ko siť,
poco meno mosso
keď ja budem, ma-ší ro-vať? Ví - ko, ví - ko, ví-ko čer-ve-né!
keď ja budem, ša-blu no-siť? Lú - čka, lú - čka, lú-čka ze-le-ná!
a tempo
p

41. Na tej lúce.

(Romanca.)

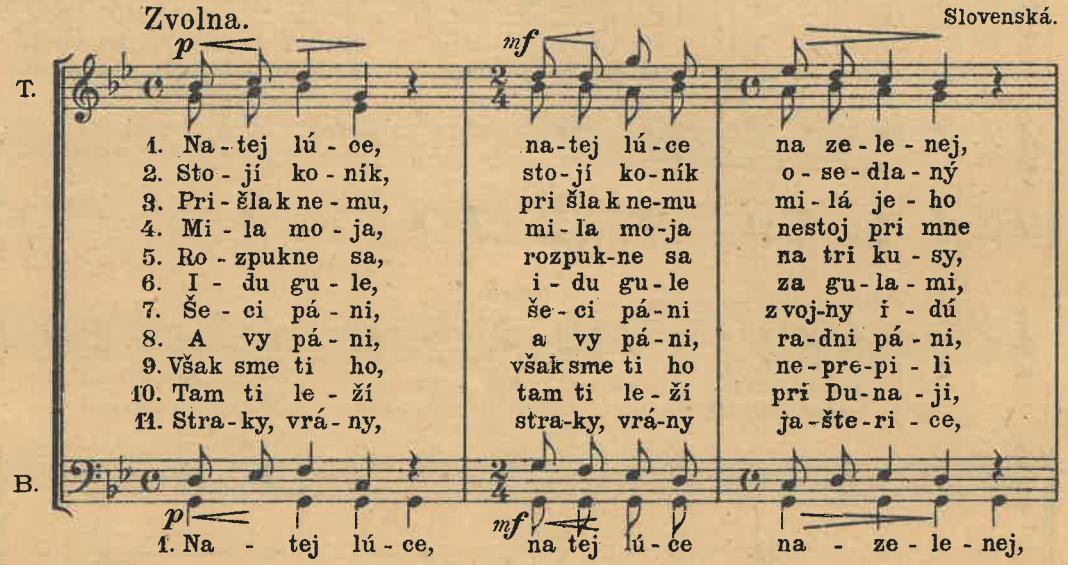

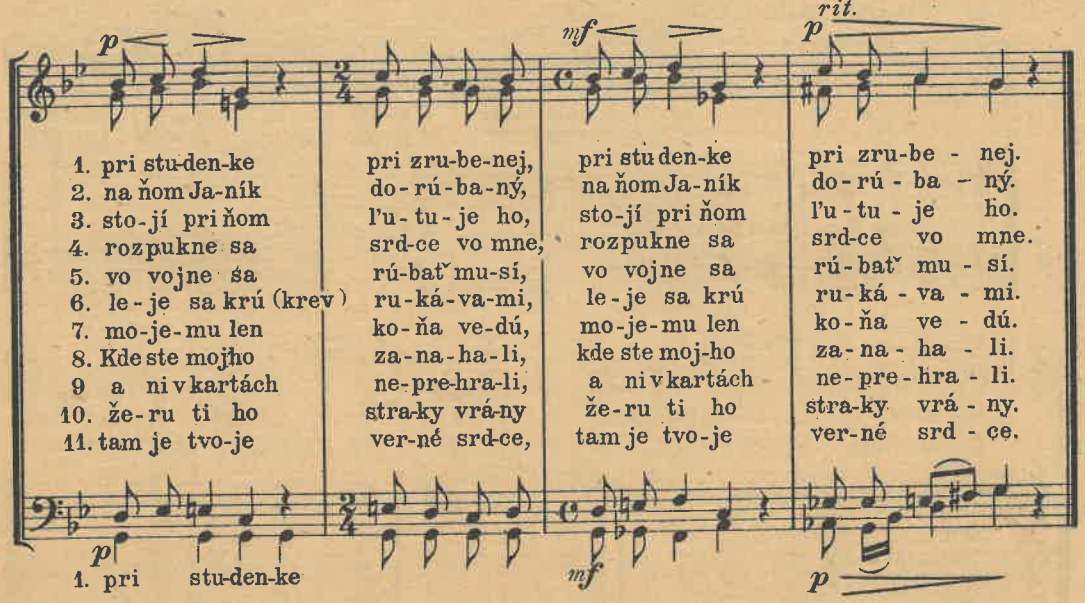
p
mf
rit.
p
1. pri stu-den-ke pri zru-be-nej, pri stu den-ke pri zru-be - nej.
2. na ňom Ja-ník do-rú-ba-ný, na ňom Ja-ník do-rú - ba – ný.
3. sto-jí pri ňom l'u-tu-je ho, sto-jí pri ňom l'u-tu - je ho.
4. rozpukne sa srd-ce vo mne, rozpukne sa srd-ce vo mne.
5. vo vojne sa rú-bať mu-sí, vo vojne sa rú-bať mu - sí.
6. le-je sa krú (krev) ru-ká-va-mi, le-je sa krú ru-ká - va - mi.
7. mo-je-mu len ko-ňa ve-dú, mo-je-mu len ko-ňa ve - dú.
8. Kde ste mojho za-na-ha-li, kde ste moj-ho za-na - ha - li.
9 a ni v kartách ne-pre-hra-li, a ni v kartách ne-pre - hra - li.
10. že-ru ti ho stra-ky vrá-ny že-ru ti ho stra-ky vrá - ny.
11. tam je tvo-je ver-né srd-ce, tam je tvo-je ver-né srd - ce.
p
1. pri stu-den-ke
mf
p

42. Ty Krakovské čtyry zvony.

Zvolna, zádumčivě. Slovácká.

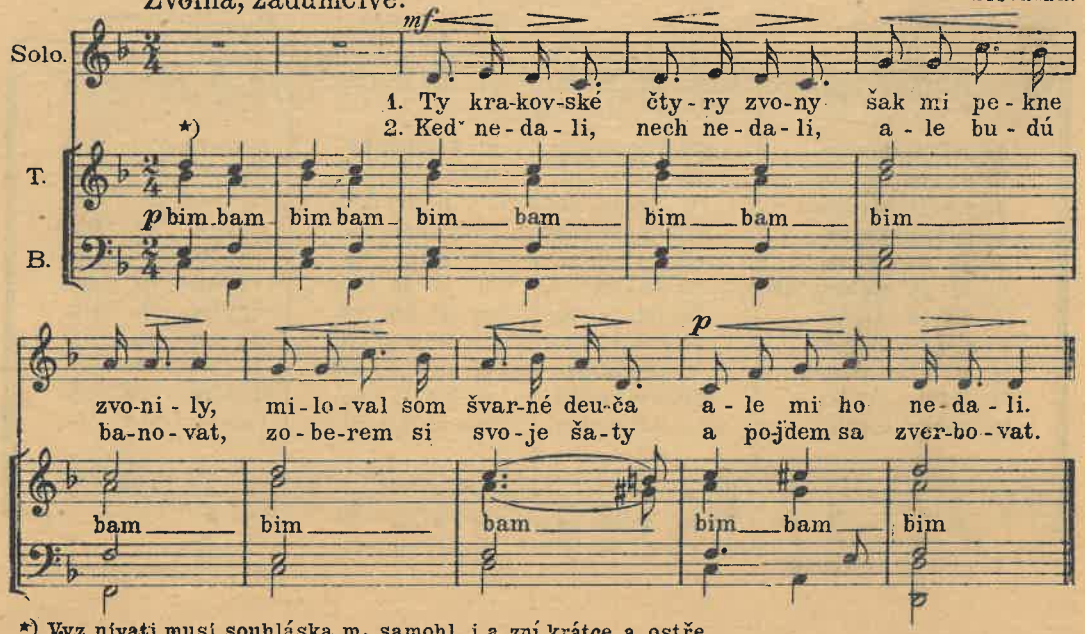

*) Vyz nívati musí souhláska m, samohl. i a zní krátce a ostře.

43. Boleraz, boleraz.

Táhle. Slovácká.

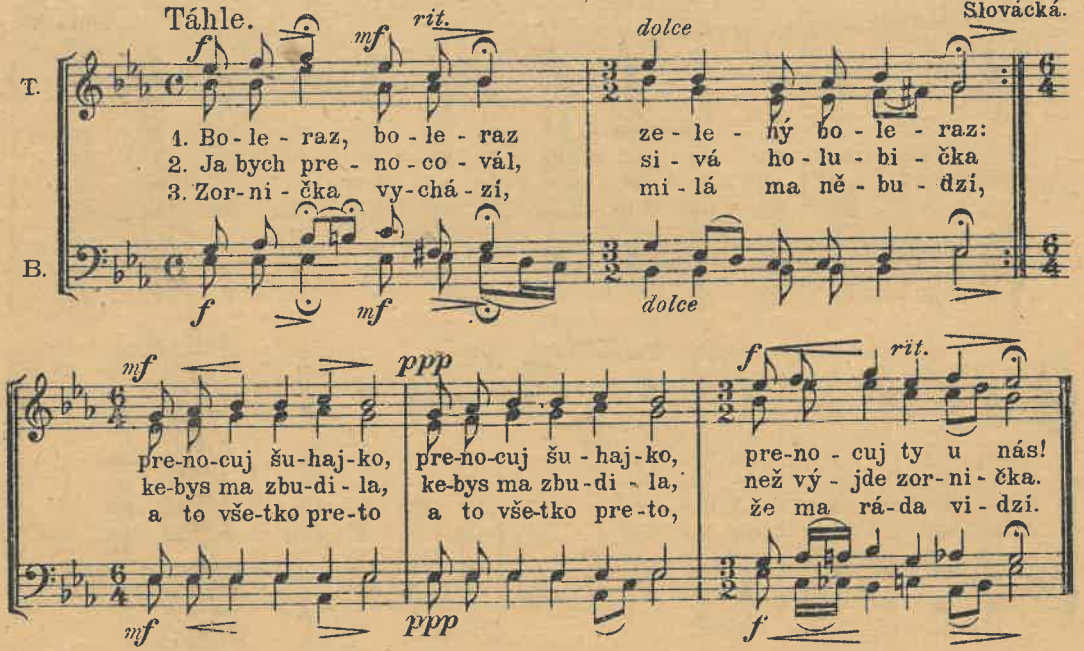

44. Skázala mně včéra

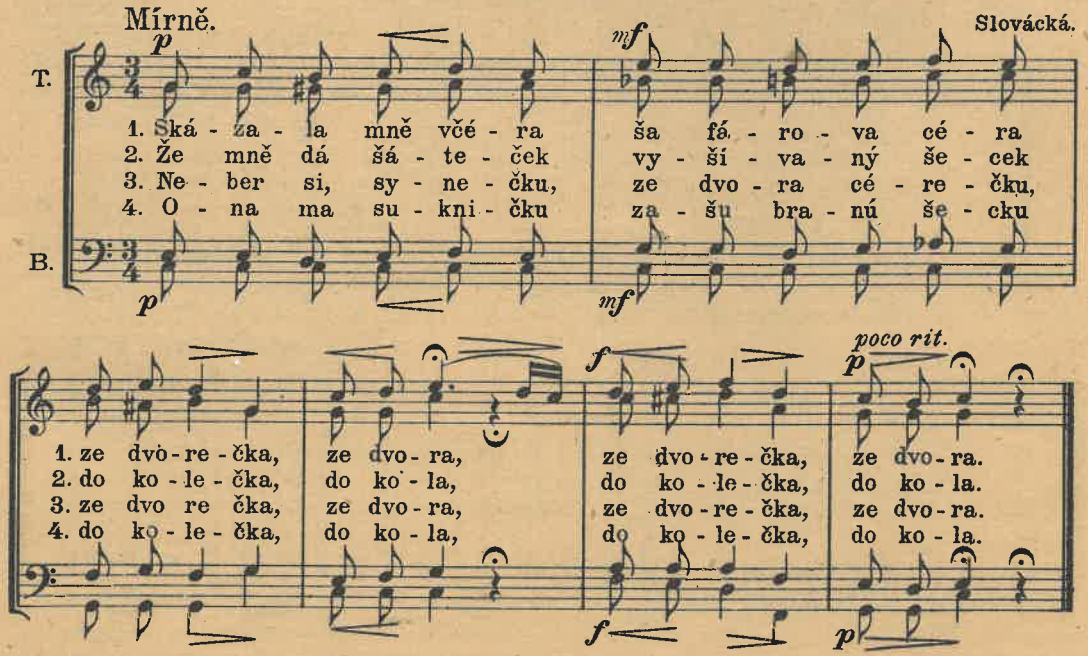

45. Tancuj se mňú.

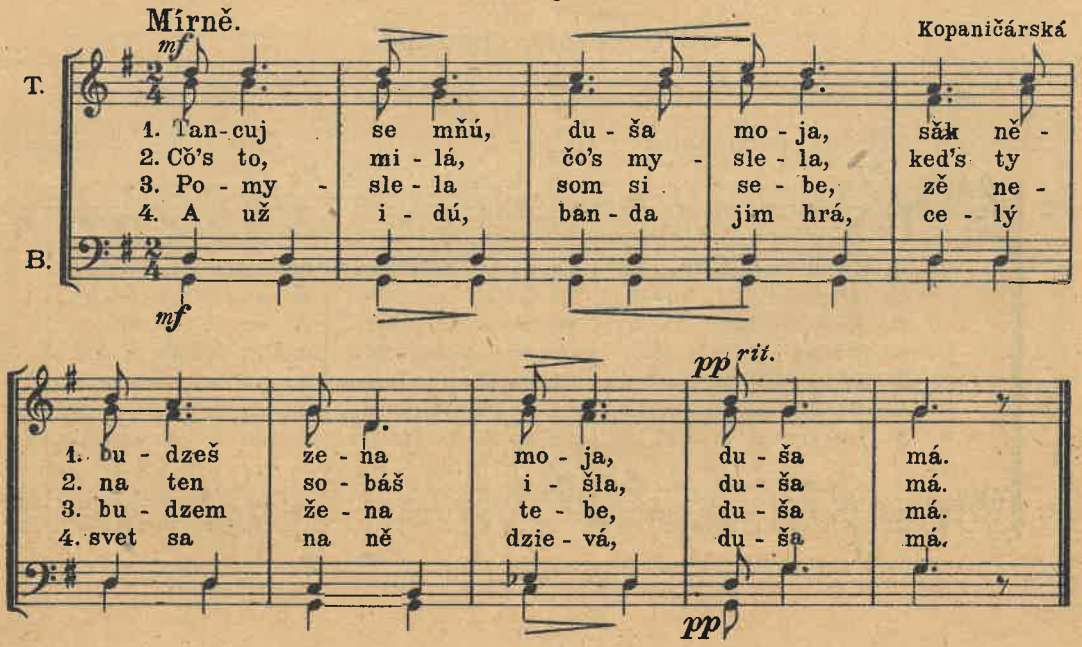

46. Chodíme, chodíme.

Rázně pochodem. Slovácká.

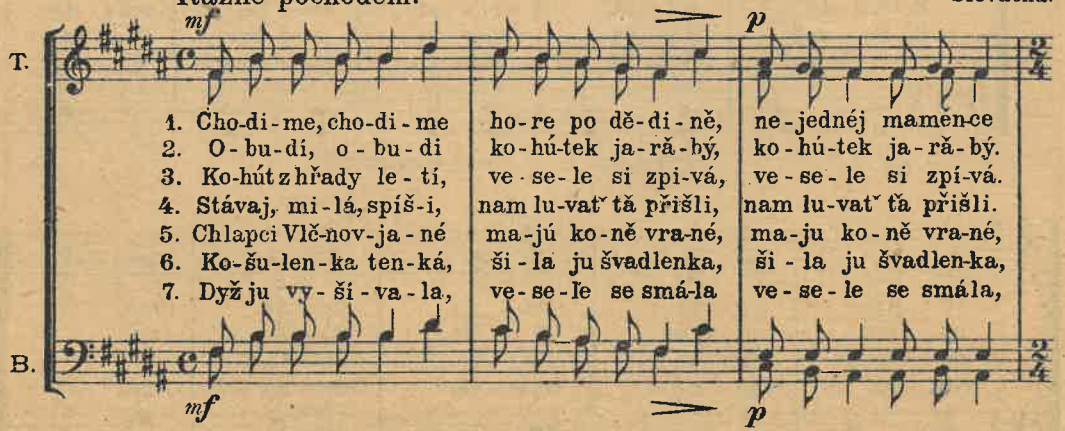

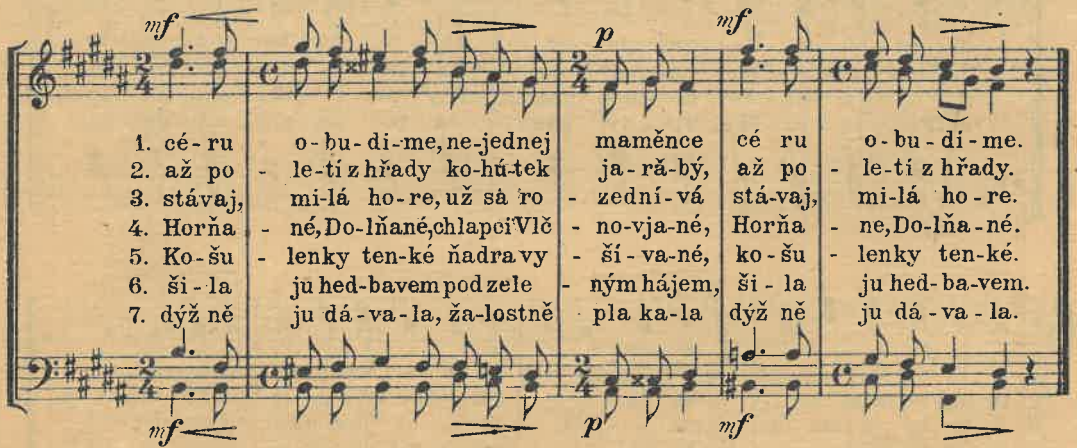
mf
p
mf
1. cé - ru o - bu - di - me, ne - jednej maměnce cé ru o - bu - dí - me.
2. až po - le - tí z hřady ko - hú - tek ja - ră - bý, až po - le - tí z hřady.
3. stávaj, mi - lá ho - re, už sa ro - zední - vá stá - vaj, mi - lá ho - re.
4. Horňa - né, Do - lňané, chlapci Vlč - no - vja - né, Horňa - ne, Do - lňa - né.
5. Ko - šu - lenky ten - ké ňadra vy - ší - va - né, ko - šu - lenky ten - ké.
6. ši - la ju hed - bavem pod zele - ným hájem, ši - la ju hed - ba - vem.
7. dýž ně ju dá - va - la, ža - lostně pla ka - la dýž ně ju dá - va - la.
mf
p
mf

47. Až půjdete pres pole.

Mírnou rychlostí.

Slovácká.

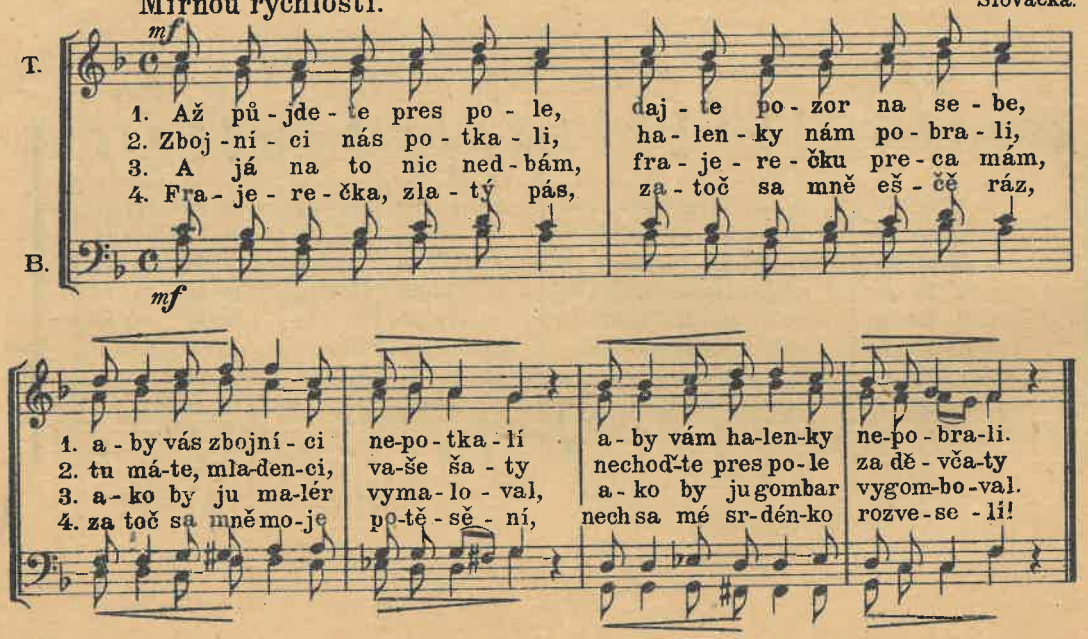

48. Prší, prší, len sa leje.

Slovácká.

Mírně rychle.

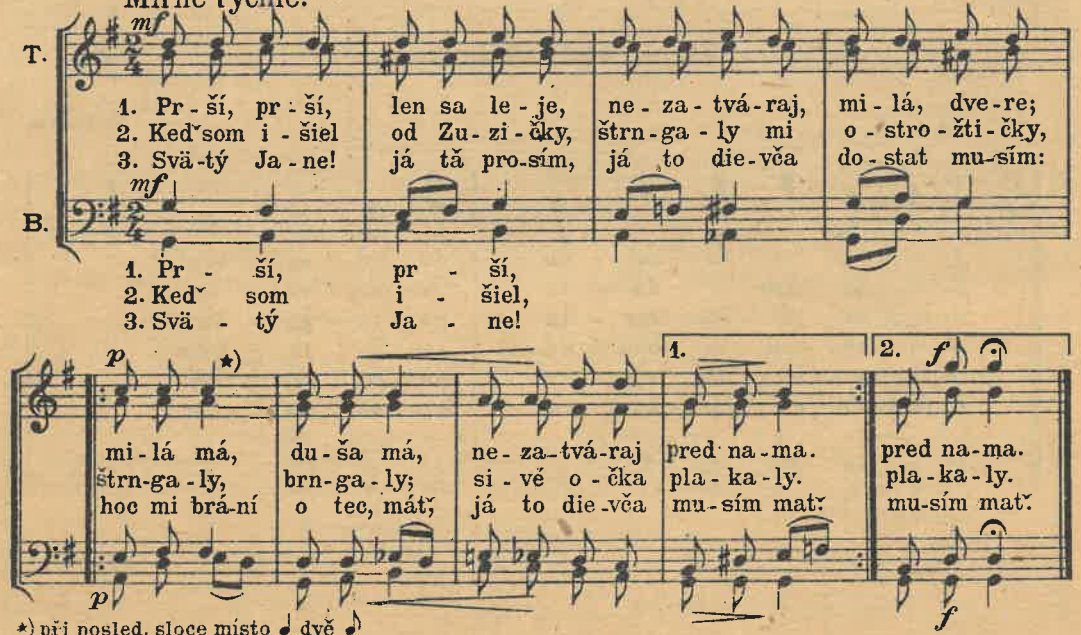

*) při posled. sloce místo ♩ dvě ♪

49. Ja keď sa Janoško.

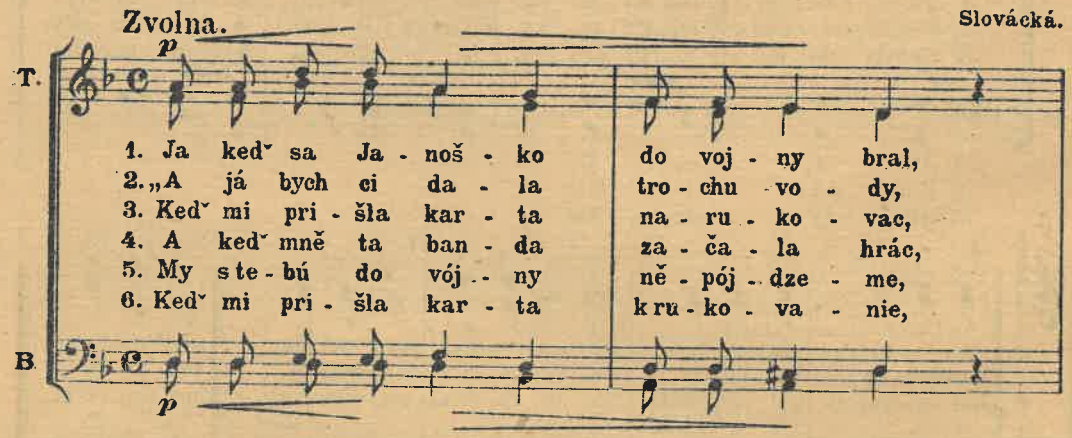

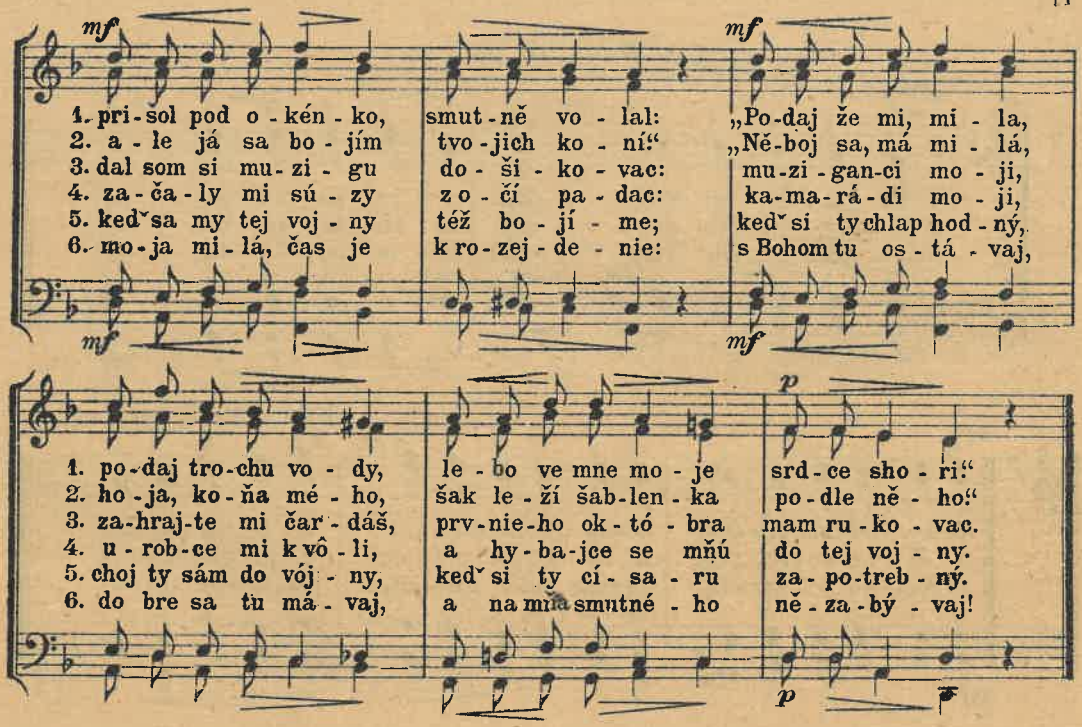
mf
1. pri-sol pod o-kén-ko, smut-ně vo-lal: „Po-daj že mi, mi-la,
2. a-le já sa bo-jím tvo-jich ko-ní!“ „Ně-boj sa, má mi-lá,
3. dal som si mu-zi-gu do-ši-ko-vac: mu-zi-gan-ci mo-ji,
4. za-ča-ly mi sú-zy z o-čí pa-dac: ka-ma-rá-di mo-ji,
5. keď sa my tej voj-ny též bo-jí-me; keď si ty chlap hod-ný,
6. mo-ja mi-lá, čas je k ro-zej-de-nie: s Bohom tu os-tá-vaj,
mf
mf
mf
1. po-daj tro-chu vo-dy, le-bo ve mne mo-je srd-ce sho-rí!“
2. ho-ja, ko-ňa mé-ho, šak le-ží šab-len-ka po-dle ně-ho!“
3. za-hraj-te mi čar-dáš, prv-nie-ho ok-tó-bra mam ru-ko-vac.
4. u-rob-ce mi kvô-li, a hy-ba-jce se mňú do tej voj-ny.
5. choj ty sám do vój-ny, keď si ty cí-sa-ru za-po-treb-ný.
6. do bre sa tu má-vaj, a na mňa smutné-ho ně-za-bý-vaj!
p
p

50. Neošidil som sa.

Slovácká.

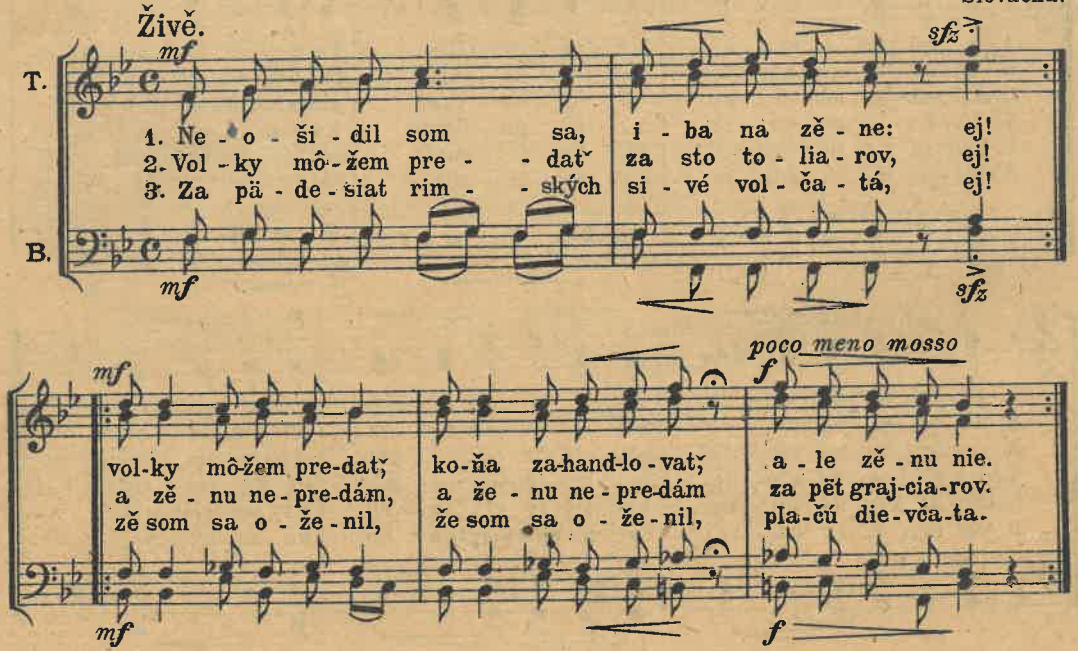

51.a) Nad Tatrou sa blýska.*)

(Nár. hymna.)

(J. Matúška.)

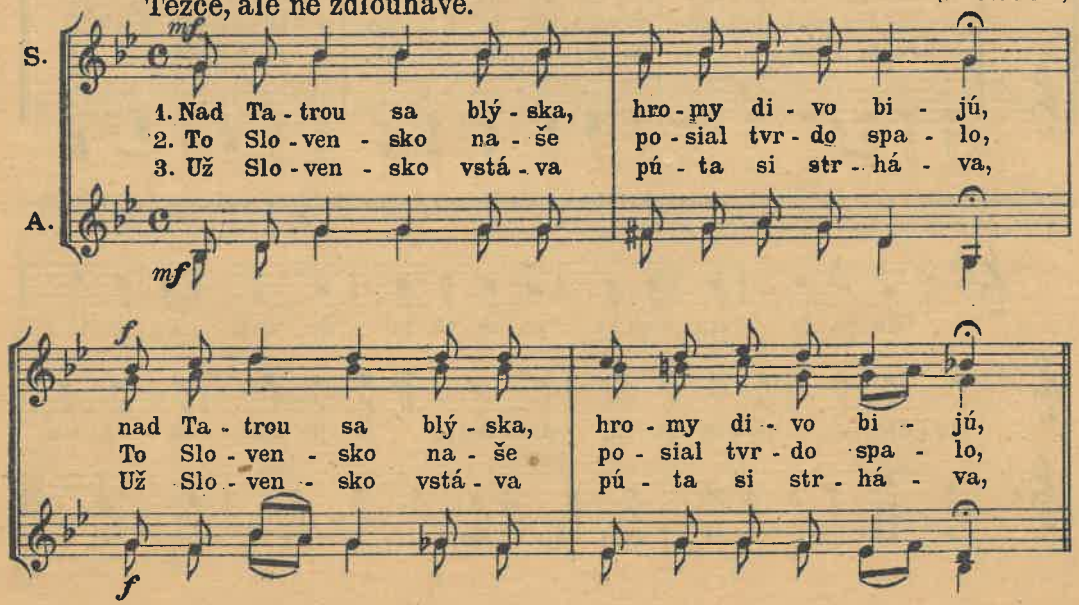

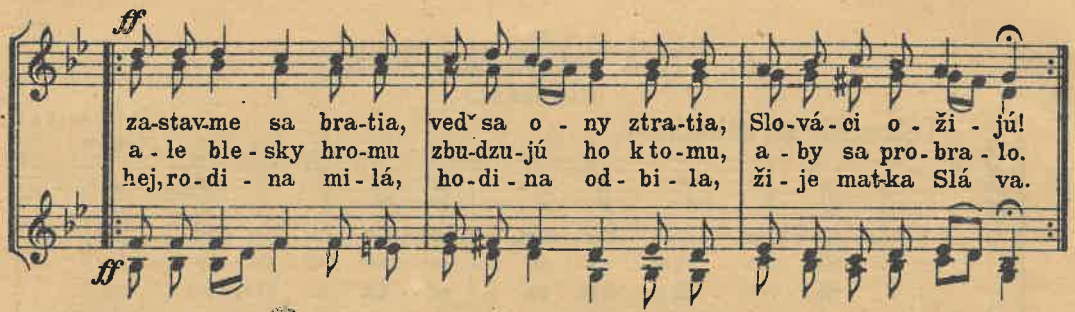

*) Nápěv znárodnělé písně této, ku které r. 1844 text napsal Janko Matúška, rodák oravský (1821-1877), pochází z následující lidové písně:

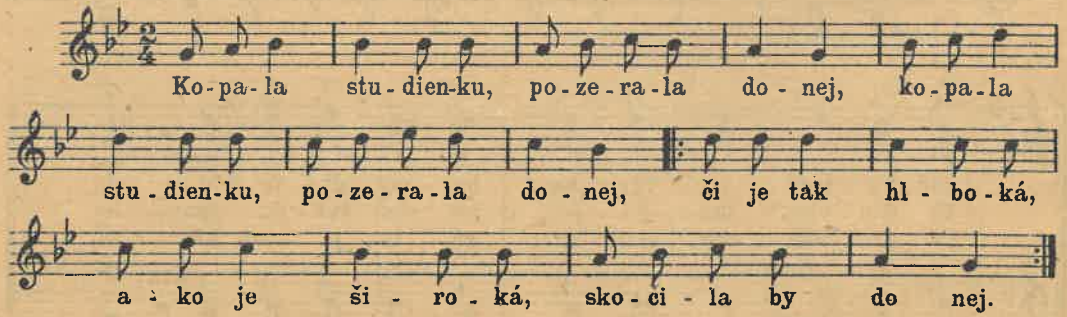

b) Nad Tatrou sa blýska.

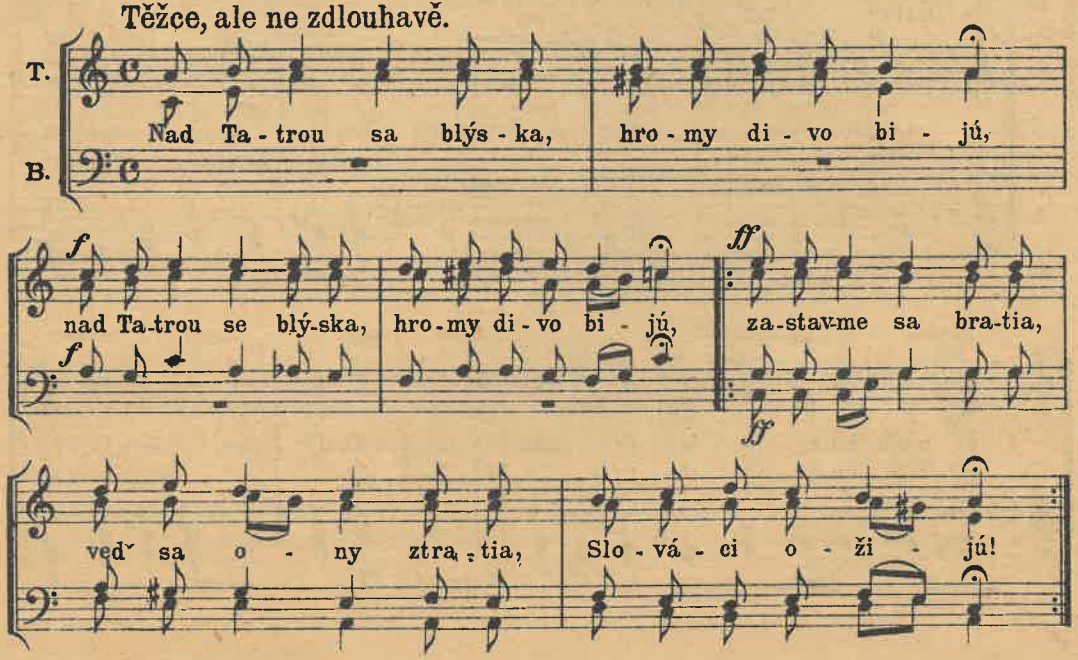

52.[a] Kde domov můj?*)

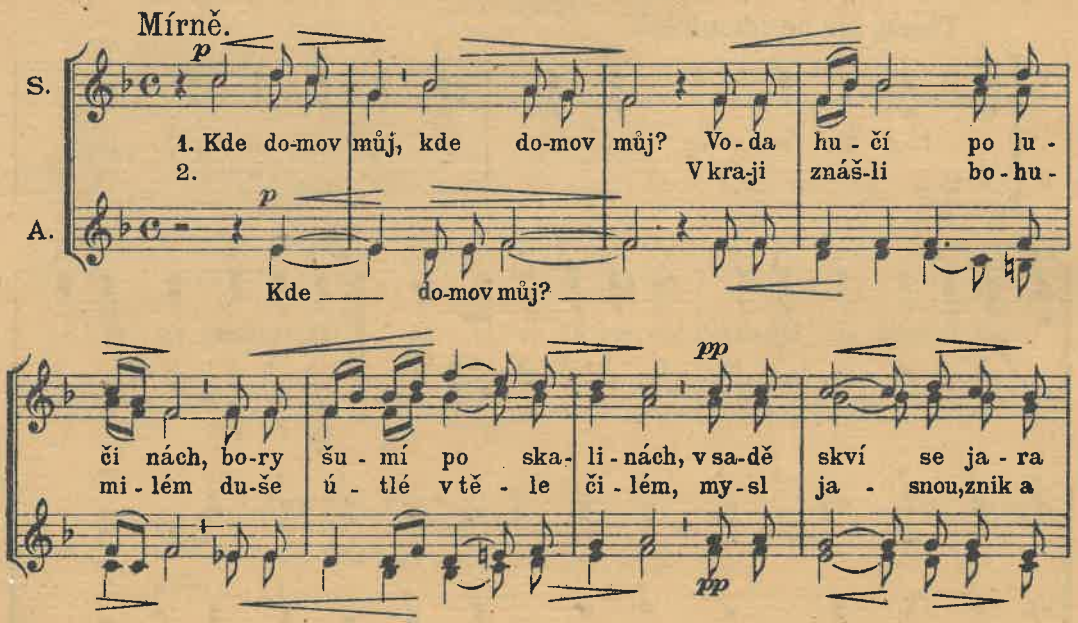

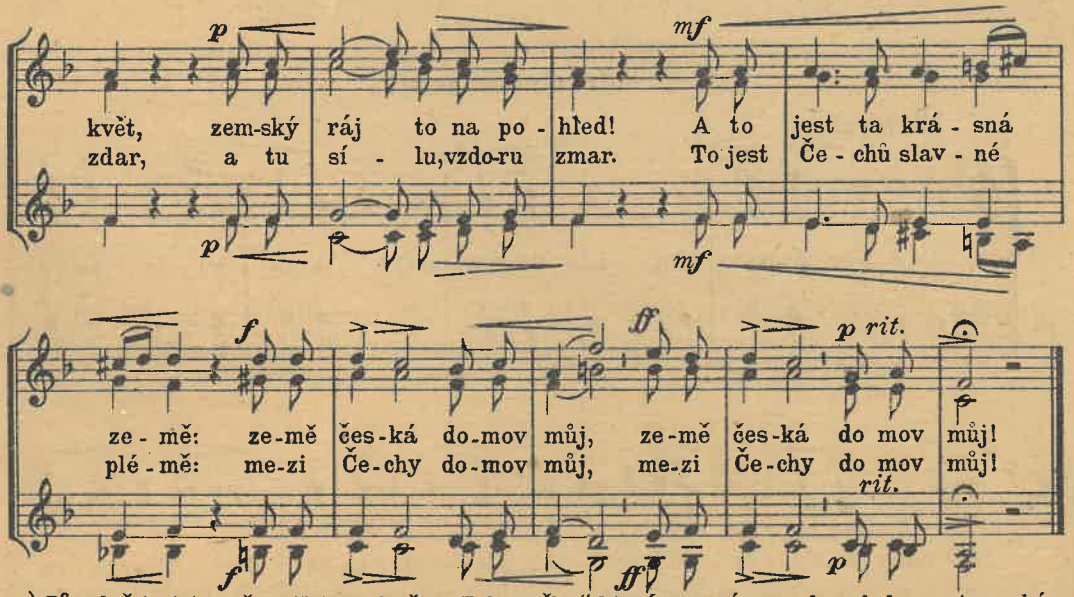

*) Původně jest to zpěv z Tylovy frašky „Fidlovačka," která poprvé provedena byla na stavovském divadle v Praze dne 21. prosince 1834. Hudbu složil Fr Škroup. Nápěv písně této komponoval za hlubokého ticha nočního u lože nemocné své manželky. Hned při prvém provedení píseň ta tak rozplamenila obecenstvo, že stala se, rozšířivši se za krátko po celé zemi, národní hymnon českon.

b) Kde domov můj?

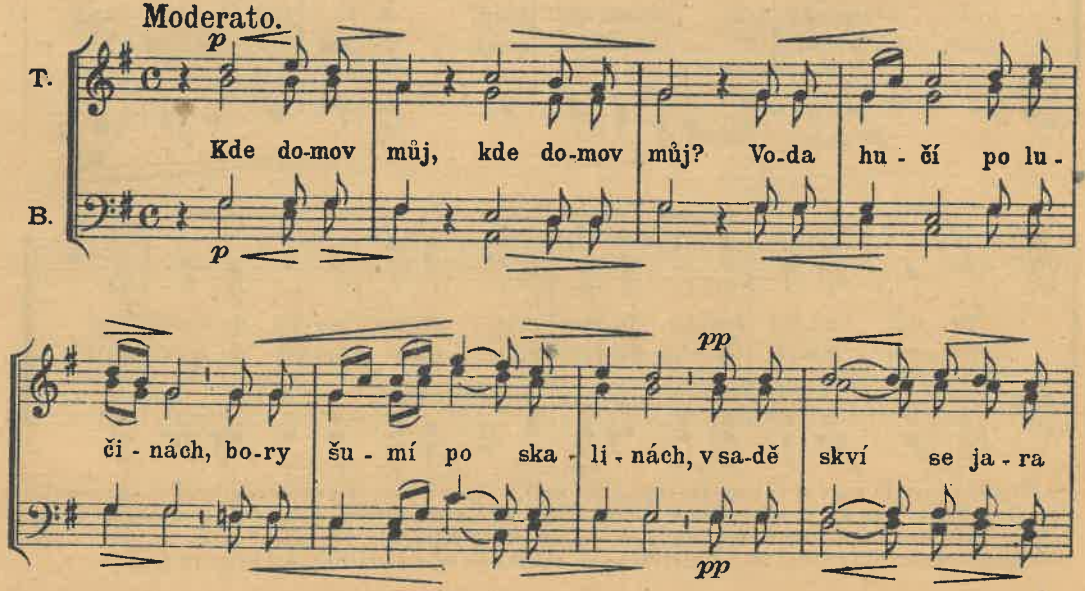

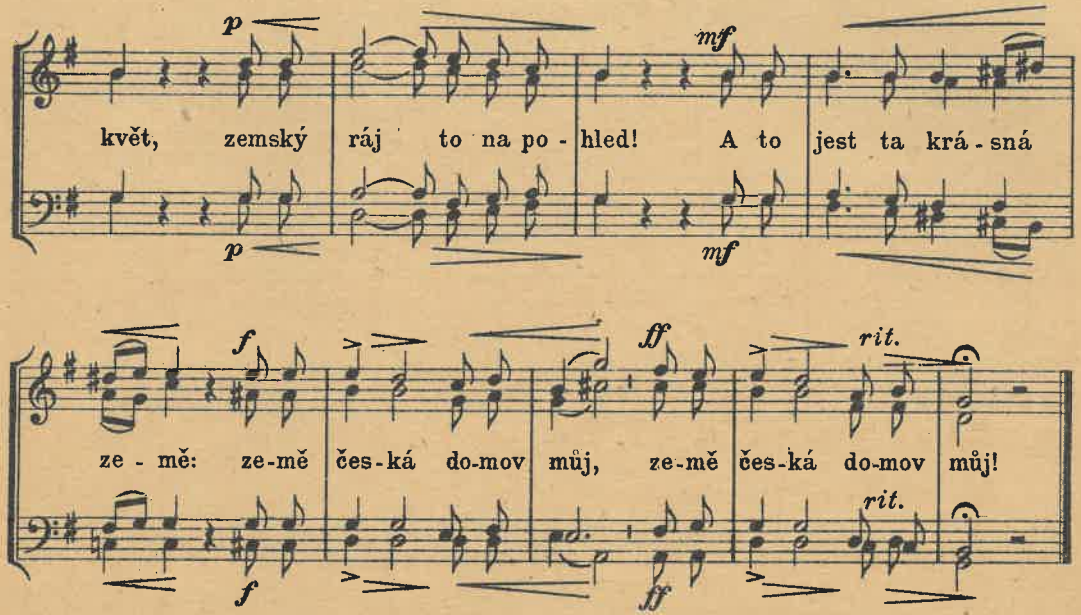
p
květ, zemský ráj to na po - hled! A to jest ta krá - sná
p
mf
mf
f
ze - mě: ze-mě čes-ká do-mov můj, ze-mě čes-ká do-mov můj!
f
ff
ff
rit.
rit.

Nakladatel Fr. Drdácký, knihkupec v Příboře (Morava).

Písně pro čtyřhlasé sbory:

Repertoirní písně „Pěveckého sdružení Moravských učitelů":

Prvá sbírka slovenských a slováckých písní (B. Pokorný) 6. vydání.
Druhá sbírka slovenských písní (B. Pokorný) 2. vydání.
Třetí sbírka slovenských písní (J. N. Polášek) 2. vydání.
Čtvrtá sbírka slovenských písní (J. N. Polášek).

Ve vydávání se pokračuje:

Repertoirní písně „Sdružení učitelů pěvců" ve Slezské Ostravě:

Lidové zpěvy slezské I. (Prof. R. Wünsch) — rozebráno.
Lidové zpěvy slezské II. (Prof. R. Wünsch).

Nejkrásnější sokolská hymna:

A. Brotan, **Hoj, vzhůru český Sokole,** pro 4 mužské hlasy s partiturou a klavírním doprovodem.

Vzácně kontrapunkticky harmonisované písně pro mládež:

Prof. R. Wünsch, Slovácké nápěvy (Dvojhlasé s průvodem houslí) v tisku.
Prof. R. Wünsch, Půl kopy (30) národních písní „Slezské nápěvy" pro 1, 2 až 3 dětské hlasy s průvodem sólových houslí.

☞ Obdržíte v každém řádném knihkupectví nebo v nakladatelství FR. DRDÁCKÉHO, knihkupce v Příboře na Moravě.